B. C. U. 18836 Dublet

CATEHISMUL

CREŞTINULUI ORTODOX

DE

IRINEU

MITROPOLITUL MOLDOVEI ŞI SUCEVEI



EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREŞTI, PALATUL SF. SINOD, STR. ANTIM, 29.

Bibliotheca cursului superior A
Liceul „Regina Maria" 891
Bibliot. Cursul Superior

CATEHISMUL
CREȘTINULUI ORTODOX

DE

I. P. S. IRINEU MIHĂLCESCU
MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

B328929

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI, PALATUL SF. SINOD, STR. ANTIM, 29

Iubite cititorule,

Ce ai zice tu de călătorul pe care, întâlnindu-l în drum, l-ai întreba: „De unde vii?“ şi „Unde mergi?“ iar el ţi-ar răspunde: „Nu ştiu!“ Nu-i aşa, că răspunsul lui te-ar face să te îndoieşti că ai înaintea ta un om întreg la minte? Şi tu eşti un călător pe acest pământ, căci azi eşti, dar mâine, poimâine, peste un an, peste zece, în sfârşit cândva, nu vei mai fi. Te vei duce şi tu acolo unde s'au dus toţi câţi au făcut umbră pământului dela începutul lumii şi până azi, cum şi toţi câţi vor mai trece prin această lume până la sfârşitul veacurilor. Dar ştii tu unde te vei duce? Cu alte cuvinte, ştii de unde vii şi unde mergi? Ori eşti şi tu la fel cu călătorul de mai sus? Poate că ştii ceva asupra începutului şi sfârşitului călătoriei tale în această lume, dar nu eşti încă pe deplin lămurit. Ei bine, află dela mine, că nimeni şi nimic alt nu te poate lămuri desăvârşit asupra rostului tău în această lume şi a călătoriei ce ai de făcut în lumea aceasta şi în cea care se întinde dincolo de pragul mormântului, nimeni şi nimic alt nu-ţi poate lumina calea şi călăuzi paşii mai bine şi mai sigur decât cuvântul lui Dumnezeu, păstrat neschimbat şi propoveduit cu osârdie de sfânta noastră Biserică ortodoxă de răsărit. Cărticica de faţă cuprinde pe scurt această îndrumare, această călăuzire. Citeşte-o

cu luare aminte și străduește-te mai ales să viețuiești cum te povățuește ea și atunci călătoria ta în această lume va fi sigură și plăcută, iar întunericul de dincolo de mormânt se va preface pentru tine în noian de lumină, care-ți va lumina calea și aci pe pământ. Mântuitorul Hristos, care a zis: „Eu sunt calea, adevărul și viața“ și „Eu sunt lumina lumii“ să fie cu tine, cu al său har și cu a sa iubire de oameni în toate zilele vieții tale. Amin.

Alcătuitorul



INTRODUCERE

1. Ce este omul şi care este rostul său pe pământ?

Omul este cea mai aleasă făptură văzută a lui Dumnezeu, pentrucă el singur, dintre toate vieţuitoarele pământului, este înzestrat cu minte înţelegătoare, cu simţiri nobile şi cu voie liberă. Rolul său în lume este dar să cunoască, să iubească şi să cinstească pe Dumnezeu atoateziditorul şi atotţiitorul, pentru ca astfel să fie fericit, atât în vieaţa aceasta, cât şi în cea viitoare. Se chiamă fericit în această vieaţă sau pe pământ omul care este mulţumit în cugetul său, de sine şi de starea sa. Numim fericit în vieaţa viitoare sau cerească pe cel care se învredniceşte să se împărtăşească de vieaţa de veci. Fericirea pământească nu este deplină, pentrucă traiul oamenilor pe pământ este scurt şi tot felul de piedici îi stau în cale, iar bunurile pământeşti sunt deşarte şi nestatornice. Numai fericirea cerească este deplină, pentrucă este veşnică, adică fără sfârşit.

2. Cine poate fi dar fericit?

Poate fi fericit şi în această vieaţă şi în cea viitoare orice om care este plăcut lui Dumnezeu, iar plăcut lui Dumnezeu este omul care crede în El, Il iubeşte şi nădăjdueşte în El. Credinţa, iubirea sau dragostea şi nădejdea sunt dar cele trei mijloace prin care ne facem plăcuţi lui Dumnezeu şi dobândim fericirea. Nu atingem însă aceste ţinte prin orice fel de credinţă, dragoste şi nădejde, ci numai prin credinţa, dragostea şi nădejdea creştină, adică dacă credem în Dumnezeu, Il iubim şi nădăjduim în El, aşa cum învaţă Domnul nostru Iisus Hristos şi sfânta Biserică drept măritoare sau ortodoxă de răsărit.



I. CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?

Credința, îndeobște, este primirea ca adevărat a ceeace spune cineva care merită să fie crezut pe cuvânt, iar credința creștină este un dar dumnezeiesc în puterea căruia primim ca adevăruri sigure tot ce a descoperit Dumnezeu și învață sfânta Biserică. Zicem că credința este dar dumnezeiesc, pentrucă ea este o lucrare a harului lui Dumnezeu care ne luminează mintea, ne încălzește inima și ne mișcă voia, ca să primim și ținem cu nestrămutare drept adevăr neîndoielnic tot ce a descoperit Dumnezeu. Ea este însă totodată și un merit al omului, pentrucă numai cine voiește, crede. De aceea Dumnezeu răsplătește pe cei ce cred și pedepsește pe cei ce nu cred. „Cel ce va crede și se va boteza — zice Mântuitorul — se va mântui, iar cel ce nu va crede, se va osândi" (Marcu XVI, 16).

Cuvintele, „tot ce a descoperit Dumnezeu" însemnează că creștinul trebuie să creadă tot ce a făcut cunoscut Dumnezeu pentru mântuirea lumii prin patriarhii și proorocii Vechiului Testament și prin Iisus Hristos și sfinții apostoli în Noul Testament.

4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea dumnezeiască sau cuvântul lui Dumnezeu se cuprinde în Sfânta Scriptură sau Biblie şi în Sfânta Tradiţiune, care din această pricină se numesc şi *izvoare ale credinţei.*

5. Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură sau Biblia este o adunare de cărţi care au fost scrise de bărbaţi sfinţi sub insuflarea Sfântului Duh şi despre care Biserica învaţă că cuprinde cuvântul lui Dumnezeu.

Ea constă din două părţi: din Legea Veche sau Vechiul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit lumii înainte de Iisus Hristos şi din Legea Nouă sau Noul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit prin Iisus Hristos şi prin sfinţii apostoli.

Vechiul Testament este alcătuit din 24 de cărţi, iar Noul Testament din 27.

6. Ce este Sfânta Tradiţiune?

Sub numele de Sfânta Tradiţiune se înţeleg acele învăţături pe care sfinţii apostoli le-au propoveduit, dar nu le-au scris şi care prin urmare au trecut dela om la om şi din generaţie în generaţie numai prin viu graiu. Mai târziu ele au fost scrise de sfinţii părinţi şi astfel se păstrează până astăzi neschimbate în scrierile lor şi în cărţile bisericeşti.

Sfânta Tradiţiune are aceeaşi valoare pentru credinţă ca şi Sfânta Scriptură, pentrucă este tot descoperirea lui Dumnezeu. Ba încă ea este mai veche şi mai răspândită decât Sfânta Scriptură, căci dela Adam până la Moisi n'au fost cărţi scrise. Mântuitorul însuşi n'a scris nimic, iar sfinţii Apostoli au

propoveduit mai întâi numai cu cuvântul şi abia mai pe urmă unii din ei au şi scris şi în sfârşit nu toţi oamenii pot avea la îndemână şi citi Sfânta Scriptură, pe când de cuvântul vorbit se împărtăşesc toţi. Ca atare ea întregeşte şi lămureşte Sfânta Scriptură.

7. Se poate adeveri că Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţiune sunt cuvântul lui Dumnezeu?

Da, se poate adeveri pe mai multe căi şi anume:

a) Înălţimea învăţăturii cuprinsă în ele este o dovadă neîndoioasă că această învăţătură n'a putut fi dată de mintea omenească, ci numai de Dumnezeu;

b) Curăţia acestei învăţături arată, că ea nu poate proveni decât dela Dumnezeu;

c) Proorociile şi minunile săvârşite de mulţi din sfinţii propoveduitori ai cuvântului lui Dumnezeu sunt o încredinţare sigură, că ei lucrau cu puterea lui Dumnezeu;

d) Roadele frumoase pe care le-a dat învăţătura creştină oriunde a fost pusă în practică din toată inima şi binefacerile pe care ea le-a răspândit cu îmbelşugare în lume sunt asemeni o dovadă tare, că ea este cuvântul lui Dumnezeu;

e) In sfârşit minunata întemeiere, răspândire şi păstrare a Bisericii creştine, depozitara cuvântului lui Dumnezeu, ne încredinţează, că ceea ce ea numeşte Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţiune este cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu.

8. In ce chip trebue să primească creştinul Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţiune?

Creştinul adevărat trebue să creadă cu nestrămutare tot ce se cuprinde în Sfânta Scriptură şi în Sfânta Tradiţiune sau în cuvântul lui Dumnezeu,

așa cum învață sfânta noastră Biserică ortodoxă de răsărit. Aceasta însemnează, că nu este iertat nimănui să înțeleagă cuvântul lui Dumnezeu după socotința sa proprie, ci numai cum îl explică și lămurește Biserica, pentrucă numai ea are darul de a nu putea greși. Singură Biserica are și cunoștințele trebuitoare și ajutorul și luminarea Sfântului Duh, spre a putea înțelege și lămuri părțile anevoie de înțeles din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradițiune. Cine nu ascultă de ea, cade în rătăcire și-și pierde sufletul.

Protestanții nu recunosc Sfânta Tradițiune ca izvor al credinței. Ei se conduc numai de Sfânta Scriptură, pe care o înțelege și explică fiecare cum poate, iar nu cum învață Biserica. Din această cauză s'au ivit în sânul protestantismului o mulțime de secte, adică de abateri dela învățătura reformatorilor lor, Luther și Calvin. Papiștașii cinstesc, ca și noi, Sfânta Tradițiune deopotrivă cu Sfânta Scriptură, dar au introdus înnoirea, că papa este Tradiția vie și prin aceasta au falsificat adevărata Tradițiune Sfântă.

9. Este de trebuință credința pentru mântuire?

Credința este de neapărată trebuință pentru mântuire, căci Mântuitorul zice: „Cel ce nu va crede, se va osândi“ (Marcu XVI, 16), iar sfântul apostol Pavel ne asigură, că „fără credință este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu“ (Evrei XI, 6). Nu însă orice credință mântuește pe om, ci numai adevărata credință în Iisus, pe care o păstrează și propoveduește sfânta noastră Biserică. Nu poate mântui altă credință decât cea în Iisus Hristos, pentrucă El singur este Mântuitorul lumii și nu este adevărată credință în Iisus Hristos și deci mântuitoare, decât credința sfintei noastre Biserici ortodoxe, pentrucă ea singură este adevărata Biserică a lui Hristos, acea care a păstrat fără schimbare în curgerea veacurilor învățătura primită dela El prin rostul și scrisul sfinților apostoli și al sfinților părinți.

10. Cum trebue să fie credința mântuitoare?

Pentru a ne putea mântui, credința trebuie să fie: deplină, tare, statornică și vie. Credința se chiamă deplină când ținem toate, iar nu numai unele, din cele ce ne învață Biserica. Tare se zice credința, când credem fără a ne îndoi, iar statornică atunci când o mărturisim cu curaj și suntem gata a ne da chiar și viața pentru a nu ne lepăda de ea. In sfârșit, credința se numește vie, când trăim în totul așa cum poruncește ea.

11. Unde se cuprinde învățătura credinței creștine?

Invățătura credinței creștine se cuprinde pe scurt în *Simbolul credinței* sau *Crez,* care a fost alcătuit de soboarele a toată lumea din Niceia și Constantinopoli și sună astfel:

1. Cred într'unul Dumnezeu Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.

2. Și într'unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; cel de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s'au făcut;

3. Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s'a pogorît din cer și s'a întrupat din Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și s'a făcut om;

4. Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pătimit și s'a îngropat;

5. Și a înviat a treia zi, după Scripturi;

6. Și s'a suit la ceruri și șade de-a-dreapta Tatălui;

7. Și iarăși va să vină cu slavă să judece vii și morții, a cărui împărăție nu va avea sfârșit;

8. Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă făcătorul, carele din Tatăl purcede; cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, carele a grăit prin prooroci.

9. Şi într'una, sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică.

10. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor;

11. Aştept învierea morţilor;

12. Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin.

ARTICOLUL I AL CREZULUI.

„Cred într'unul Dumnezeu Tatăl atotţiitorul, făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor".

12. Ce învăţătură se cuprinde în acest articol?

In acest articol se cuprinde învăţătura creştină despre Dumnezeu şi despre însuşirile sale.

13. Ce este Dumnezeu şi ce trebue să ştim despre Dânsul?

Dumnezeu este duh desăvârşit, făcător, ţiitor şi stăpân a tot ce există; dela care porneşte tot binele. Când zicem că Dumnezeu este duh, înţelegem că El este o fiinţă netrupească, înzestrată cu pricepere, simţire şi voire în cel mai înalt grad; iar când zicem că este duh desăvârşit, mărturisim că Dumnezeu întruneşte în fiinţa sa, în cea mai mare măsură, toate însuşirile cele bune. Iată câteva din aceste însuşiri:

Dumnezeu este:

a) *Veşnic,* adică n'are nici început nici sfârşit, nici s'a născut cândva, nici va pieri în veac, ci în

totdeauna a fost, este şi va fi, cum zice psalmistul David: „Mai înainte de va fi fost făcuţi munţii şi a se fi zidit lumea din veac şi până în veac tu eşti, Dumnezeule“ (Psalmul LXXIX, 12);

b) *neschimbător,* adică rămâne veşnic acelaşi în sine şi în judecăţile sale;

c) *pretutindeni de faţă,* adică oriunde ne-am afla, El ne vede; în orice loc dăm de urmele slavei sale; cerul şi pământul e plin de îndurarea sa;

d) *atotştiutor,* adică ştie toate şi întotdeauna şi în chipul cel mai deplin, aşa că de El nu poate fi nimic ascuns;

e) *prea înţelept,* adică a rânduit şi conduce toate cu cea mai mare înţelepciune;

f) *atotputernic,* adică poate tot ce voieşte şi nimeni şi nimic nu-I poate sta împotrivă;

g) *prea sfânt,* adică voieşte şi iubeşte numai binele şi urăşte răul;

h) *prea bun,* adică voieşte făpturilor sale numai binele şi le dă atâtea şi astfel de bunătăţi câte şi ce fel le sunt de folos;

i) *prea drept,* adică răsplăteşte binele şi pedepseşte răul după merit;

j) *prea îndurat,* adică ajută pe cei care se află în nevoi şi iartă pe cei care se căesc de greşelile făcute;

k) *îndelung răbdător,* adică aşteaptă adesea mult timp până să pedepsească pe cei păcătoşi, spre a-le da astfel timp de îndreptare.

14. In ce chip cunoaştem pe Dumnezeu şi însuşirile sale?

Pe Dumnezeu nu-L putem vedea cu ochii trupeşti, pentrucă este duh, dar la cunoaşterea Sa ajungem pe trei căi:

a) prin cercetarea cu luare-aminte a lumii văzute, care nu s'a putut face ea însăşi, nu se poate ţine şi conduce singură şi nu poate fi cauza frumuseţii şi rânduielii ce se văd în ea, ci trebue să aibă un făcător, susţinător şi conducător prea înţelept şi atotputernic, care este Dumnezeu. Aceasta o descrie Psalmistul în cuvintele „Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor lui o vesteşte tăria“ (Psalm XVIII, 1);

b) prin mărturia cugetului nostru, care ne spune că este un judecător nevăzut care răsplăteşte binele şi pedepseşte răul după dreptate;

c) prin descoperirea dumnezeiască; „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut niciodată. Fiul cel unul născut, care este în sânul Tatălui, acela ne-a spus (despre El)“ (Ioan I, 18).

15. Pentru ce Dumnezeu se numeşte „Tată“?

Sfânta noastră Biserică învaţă, că este un singur Dumnezeu, dar că în unica fiinţă dumnezeiască trebuie să deosebim trei feţe sau persoane dumnezeieşti şi spre a nu le confunda una cu alta, numim pe una Tată, pe alta Fiu şi pe alta Duh Sfânt. Fiecare din aceste trei persoane dumnezeieşti este Dumnezeu desăvârşit, dar nu sunt totuşi trei Dumnezei, ci unul singur. Mintea omenească nu poate cuprinde şi înţelege această taină, deoarece Dumnezeu este nemărginit în fiinţa şi în însuşirile sale, dar trebue să fim pe deplin încredinţaţi că aşa este, căci cel care ne-a descoperit aceasta este însuşi Mântuitorul Hristos, care zice: „Mergând învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh“ (Matei XXVIII, 19). Asemeni şi sfântul apostol şi evanghelist Ioan zice: „Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt şi aceşti

trei sunt una. (I Ioan, V, 7). Câte trele persoanele Dumnezeirii sunt deopotrivă — adică nu este niciuna mai mare sau mai desăvârşită decât alta — şi de aceeaşi fiinţă sau fire. Fiecare din ele îşi are însă însuşirile sale personale, aşa că nu se pot confunda una cu alta. Aceste însuşiri sunt: Tatăl nu este născut, Fiul este născut din Tatăl, şi Sfântul Duh purcede din Tatăl. Pentrucă Fiul este născut din veci din Tatăl şi Sfântul Duh purcede asemeni din veci din Tatăl, Tatăl nu este nici mai vechiu, nici mai mare decât Fiul şi decât Sfântul Duh, ci câte trei sunt egali.

Câte trele persoanele Dumnezeirii la un loc se numesc cu un singur cuvânt *„Prea Sfânta Treime"*.

16. Ce înseamnă cuvintele: „atotţiitorul, făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor?

Prin aceste cuvinte mărturisim că Dumnezeu a făcut lumea şi tot El o ţine şi îi poartă de grijă.

17. Ce trebue să ştim despre facerea lumii?

Lumea — adică cerul, pământul şi toate corpurile cereşti, dimpreună cu lucrurile şi fiinţele ce sunt pe ele — nu este veşnică, nici având fiinţă dela sine, ci a fost făcută de Dumnezeu odată cu timpul. Dumnezeu a făcut lumea din nimic şi numai cu cuvântul, adică a zis numai să se facă şi s'a făcut totul, fără ca El să se ostenească. Scopul pentru care Dumnezeu a făcut lumea este ca ea să se împărtăşească din nesfârşitele Lui bunătăţi şi să-L preaslăvească.

18. Pentru ce Dumnezeu nu se numeşte numai făcătorul cerului şi al pământului, ci şi al văzutelor tuturor şi nevăzutelor?

Se numeşte astfel, pentrucă afară de cer, cu corpurile cereşti, şi de pământ, Dumnezeu a făcut şi lumea cea nevăzută, adică îngerii şi sufletul omenesc. Ingerii sunt duhuri, ca şi Dumnezeu, dar nu aşa de desăvârşite ca El. Ei iau câteodată forme văzute şi chip omenesc, pentrucă sunt slujitorii lui Dumnezeu şi învaţă şi povăţuesc pe oameni spre bine. Nu toţi îngerii sunt însă buni, cu toate că Dumnezeu i-a făcut pe toţi buni, ci unii din ei s'au răsculat împotriva lui Dumnezeu şi s'au împietrit în rău, aşa că nu fac niciodată bine, ci numai rău şi amăgesc şi pre om la rău. Ingerii răi se mai numesc şi diavoli sau draci. De ispitele lor scăpăm prin post, rugăciune şi luare-aminte asupra gândurilor, simţirii şi faptelor noastre, ca să nu cădem în cursele lor. Precum îngerii răi nu pot face decât rău, tot astfel îngerii buni nu pot face decât bine. Cei dintâi petrec în iad şi sunt cu totul nefericiţi, iar cei de al doilea în cer, în apropierea tronului lui Dumnezeu şi sunt pe deplin fericiţi.

19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?

Lumea văzută a fost făcută de Dumnezeu din nimic şi treptat. Înţeleptul Moisi descrie în cartea Facerii cum a făcut Dumnezeu pământul şi vietăţile de pe el în şase zile. Când pământul a fost ca o locuinţă gata, care-şi aşteaptă numai stăpânul, atunci Dumnezeu a făcut şi pe om.

20. Cum a fost făcut omul?

Omul a fost făcut în chip cu totul deosebit de restul lumii, căci pentru celelalte făpturi, Dumnezeu numai a poruncit să se facă și s'au făcut, pe când trupul omului a fost făcut de însuși Dumnezeu din pământ și împreunat cu suflet nemuritor. Cu alte cuvinte omul a fost făcut, cum zice Sfânta Scriptură, „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu", cuvinte prin care trebue să înțelegem, că sufletul omului a fost înzestrat cu judecată și voie liberă, și că, prin săvârșirea neîntreruptă a binelui, omul putea ajunge la sfințenie și a se asemăna până la un punct cu Dumnezeu. Fiind după suflet asemenea cu Dumnezeu și cu îngerii, iar după trup asemenea cu restul viețuitoarelor pământești, omul unea dar, în ființa sa, lumea văzută cu cea nevăzută și se apropia în vrednicie de îngeri, cum zice Psalmul: „L-ai făcut cu puțin mai mic decât îngerii; cu mărire și cu cinste l-ai încununat". (Psalm VIII, 7). Pentru aceea el și era stăpân peste întreg pământul, cum zice tot Psalmul: „L-ai rânduit domn peste lucrurile mâinilor Tale. Toate le-ai pus sub picioarele lui: oile și boii toți, ba și dobitoacele câmpului, pasările cerului și peștii mării, tot ce străbate cărările mărilor" (același Psalm). Pe lângă aceasta, Dumnezeu a așezat pe cea dintâi pereche de oameni, pe Adam și pe Eva, într'o grădină mare și frumoasă, numită eden sau raiu, în care creșteau tot felul de pomi roditori, așa că ei își puteau agonisi cele trebuitoare pentru traiu fără prea mare osteneală. Având cugetul împăcat, pentrucă cunoșteau și cinsteau pe Dumnezeu după cuviință și nelipsindu-le nimic, cei dintâi oameni erau fericiți și tot astfel aveau să fie și urmașii lor în veacul veacului.

- 449636 -

21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire dela început?

Dumnezeu a pus la încercare pe Adam şi pe Eva, poruncindu-le să nu mănânce din roadele unui anume pom, pentru ca astfel să-i facă statornici în bine. Ei însă au ascultat mai mult de amăgirea diavolului decât de cuvântul lui Dumnezeu şi au călcat acea poruncă. Urmarea a fost, că ei s'au înstrăinat de Dumnezeu, au fost alungaţi din raiu, au pierdut nemurirea trupească, li s'a întunecat mintea, li s'a stricat inima şi slăbit voinţa şi au fost osândiţi să îndure oboseli, necazuri, nevoi şi dureri de tot felul. Păcatul săvârşit de cei dintâi oameni a fost mare, pentrucă prin el s'a nesocotit unica poruncă pe care Dumnezeu o dăduse oamenilor şi s'a rupt astfel cu totul legătura dintre Dumnezeu şi om. Vina păcatului a trecut dela Adam şi Eva la toţi urmaşii lor şi astfel niciun om nu se naşte fără de păcat. Acest păcat, cu care ne naştem fiecare şi care este rădăcina din care odrăslesc toate celelalte păcate, se numeşte **păcat strămoşesc** sau **originar.**

Papistaşii învaţă că prin păcatul originar, puterile firești ale omului nu s'au slăbit mult, aşa că el poate săvârşi fapte bune şi fără ajutorul harului dumnezeiesc. Protestanţii dimpotrivă zic, că puterile firești ale omului s'au nimicit prin păcatul originar şi omul nu poate face fără ajutorul lui Dumnezeu decât păcate. Şi unii şi alţii rătăcesc, căci după papistaşi ar urma că aproape nu mai era de trebuinţă să vină în lume Iisus Hristos, spre a mântui pe om, iar după protestanţi omul nu ia nicio parte la mântuirea sa, ci ea se face numai de Dumnezeu. Biserica noastră ţine calea de mijloc între papistaşi şi protestanţi. Ea învaţă, că puterile firești ale omului s'au slăbit prin păcatul originar, dar nu aşa de mult ca omul să nu mai poată face nicio faptă bună, nici aşa de puţin ca să nu mai aibă trebuinţă de ajutorul lui Dumnezeu pentru mântuire.

22. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?

Deoarece Dumnezeu a făcut lumea numai din dragoste şi poartă necontenit grijă de ea, pentru care îl numim „atotţiitor", nu se putea să lase pradă pierzării tocmai făptura sa cea mai de seamă de pe pământ, adică pe om. De aceea, El a făgăduit strămoşilor noştri, la alungarea lor din raiu, un Mântuitor care să împace pe oameni cu Dumnezeu. Acesta este Domnul nostru Iisus Hristos. Dela săvârşirea păcatului strămoşesc şi până la venirea în lume a Mântuitorului făgăduit, au trecut însă mai multe mii de ani, în care timp omenirea s'a afundat din ce în ce mai mult în păcat. Dumnezeu a trimis aşa de târziu pe Mântuitorul, pentru ca oamenii să aibă timpul şi putinţa de a-şi cunoaşte starea de plâns în care ajunseseră şi să se convingă, că mântuirea nu poate veni decât dela Dumnezeu. Totuşi nici în curgerea timpului dela Adam până la Iisus Hristos, Dumnezeu n'a părăsit omenirea cu totul, ci a călăuzit-o şi pregătit-o pentru primirea Mântuitorului.

23. A pregătit Dumnezeu pe toţi oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?

Nu, ci în două feluri deosebite şi anume într'un fel pe iudei şi într'alt fel pe păgâni. Iudeilor le-a dat îndrumări sigure şi lămurite prin Lege şi prin prooroci, iar pe păgâni i-a lăsat să caute ei singuri calea către cer, îndreptându-le paşii numai din când în când prin bărbaţi înţelepţi, prin pedepse şi prin venirea în atingere cu iudeii, dela care au luat cunoştinţă de cuprinsul cărţilor sfinte.

ARTICOLUL II.

„Şi într'unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toţi vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut; cel deofiinţă cu Tatăl prin carele toate s'au făcut".

24. Ce învăţăm din acest articol?

Din acest articol învăţăm mai întâi, că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit şi al doilea, că El este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat.

25. In care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit?

Insuşi numele Domnului spune aceasta, căci cuvântul *Iisus* însemnează în limba ebraică Mântuitor sau Răscumpărător, cum a zis arhanghelul Gavriil către sfântul şi dreptul Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare ...„şi va naşte fiu şi vei chema numele lui Iisus, căci el va mântui pe poporul său de păcate" (Mat. I, 21), iar cuvântul *Hristos* însemnează, pe greceşte, Uns şi unşi erau la evrei proorocii, preoţii şi împăraţii, de unde urmează că Iisus Hristos este prooroc, preot şi împărat.

26. De unde ştim că Iisus Hristos este într'adevăr Mântuitorul făgăduit?

Ştim că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit din faptul că în persoana sa s'au împlinit toate proorociile şi preînchipuirile Vechiului Testament despre Mântuitorul aşteptat de drepţii poporului israielit.

27. Ce anume s'a proorocit despre Mântuitorul?

S'a proorocit:

a) timpul şi locul naşterii lui;

b) împrejurările vieţii, ale patimilor şi ale morţii lui;

c) învierea şi înălţarea sa la cer;

d) întemeierea şi lăţirea Bisericii sale.

28. Care sunt cele mai însemnate proorocii şi preînchipuiri despre Mântuitorul?

Cele mai însemnate proorocii despre Mântuitorul sunt:

a) Proorocul Isaia a proorocit că Mântuitorul se va naşte dintr'o fecioară; „Iată, fecioara va lua în pântece şi va naşte Fiu şi îi vor pune numele Imanuel, care se tâlcueşte „Dumnezeu cu noi" (Isaia, VII, 15);

b) Proorocul Miheia a prezis că Mântuitorul se va naşte în Betleem: „Şi tu, Betleeme, casa Eufratului, mic eşti între cetăţile Iudeiei, dar din tine îmi va ieşi povăţuitor lui Israil şi obârşia lui dintru început, din zilele veacului" (Miheia V, 2);

c) Tot Isaia a proorocit patimile şi moartea Domnului: „Acesta păcatele noastre le poartă şi pentru noi rabdă durere... Pentru păcatele noastre s'a rănit şi pentru fără-de-legile noastre a pătimit... Ca o oaie la junghiere s'a adus şi ca un miel fără de glas înaintea celui ce-l tunde, aşa nu-şi deschide gura" (Isaia LIII, 1-10);

d) David a proorocit că hainele lui vor fi împărţite prin tragere la sorţi: „Impărţit-au hainele mele între ei şi pentru cămaşa mea au aruncat sorţii"

(Psalmul XXI, 20) şi că i se va da să bea fiere şi oţet: „Fiere mi-au dat să mănânc şi în setea mea m'au adăpat cu oţet" (Psalmul LXVIII, 25);

e) Moisi a prezis că Mântuitorul va fi prooroc: „Prooroc asemenea mie va ridica ţie Domnul dintre fraţii tăi. De acesta să ascultaţi". (Deuteronom XVIII, 15);

f) Tot David a proorocit că Mântuitorul va fi preot: „Juratu-s'a Domnul şi nu-i va părea rău. Tu eşti preot în veac după rânduiala lui Melhisedec" (Psalmul CXIX, 4);

g) Proorocul Zaharia a proorocit că Mântuitorul va fi împărat: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, că iată împăratul tău vine la tine drept şi însuşi Mântuitor, blând şi călare pe asin, pe mânz de asin" (Zaharia IX, 9-10);

h) Maleahi, cel din urmă dintre prooroci, a proorocit venirea sfântului Ioan Botezătorul ca înaintemergător al Mântuitorului: „Iată, eu trimit pe îngerul meu şi va găti calea înaintea feţei mele" (Maleahi III, 1).

Iată şi câteva din cele mai însemnate preînchipuiri despre Mântuitorul:

a) Dreptul Abel, patriarhii Isaac şi Iosif, împăratul şi psalmistul David, mielul pascal şi şarpele de aramă au preînchipuit patimile Domnului;

b) Marele preot Melhisedec a preînchipuit preoţia sa;

c) Proorocul Ionà a preînchipuit învierea sa;

d) Corabia lui Noe a preînchipuit Biserica sa, Marea Roşie botezul, mana din pustie sfânta împărtăşire, iar templul din Ierusalim, cu obiectele din el şi cu jertfele ce se aduceau de preoţi, iarăşi Biserica cu toate sfintele slujbe.

29. Pentru ce zicem că Iisus se numeşte prooroc, preot şi împărat?

Domnul Iisus se numeşte:

a) prooroc, pentrucă El a făcut cunoscute oamenilor tainele lui Dumnezeu şi i-a învăţat tot ce trebuie să creadă, să facă şi să nădăjduiască pentru a se mântui;

b) preot, pentrucă s'a jertfit pe sine însuşi pe cruce şi se jertfeşte zilnic pe sfântul altar pentru iertarea păcatelor lumii, şi

c) împărat, pentrucă a întemeiat şi conduce până la sfârşitul veacurilor împărăţia sa duhovnicească, adică sfânta Biserică.

30. In ce înţeles numim pe Iisus Hristos Domn?

Iisus Hristos se numeşte Domn în înţelesul de Dumnezeu adevărat, pentrucă Domn este una din numirile ce se dă lui Dumnezeu.

31. Ce însemnează cuvintele: „Fiul lui Dumnezeu, unul-născut"?

Aceste cuvinte însemnează că Iisus este unicul Fiu adevărat al lui Dumnezeu, pe când creştinii şi dreptii, care se numesc asemeni fii ai lui Dumnezeu, sunt fii numai prin dar sau prin adopţiune, cum zice Apostolul: „Iar celor ce l-au primit pe El (adică pe Iisus Hristos), le-a dat putere ca să se facă fiii lui Dumnezeu (Ioan, I, 13).

32. Când s'a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl?

Mai înainte de toţi vecii.

33. Ce însemnează cuvintele „Lumină din lumină"?

Aceste cuvinte lămuresc întru câtva taina nepătrunsă de mintea omenească a naşterii Fiului din Tatăl. Ele vor să spună, că precum se aprinde o lumină dintr'alta aşa s'a născut Dumnezeu-Fiul din Dumnezeu-Tatăl şi că precum iarăşi o lumină aprinsă dintr'alta are întocmai aceleaşi însuşiri, tot astfel şi Dumnezeu-Fiul şi Dumnezeu-Tatăl. Pentru aceasta se şi zice mai departe: „Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut (creat), cel deofiinţă cu Tatăl, prin carele toate s'au făcut", cuvinte care arată, că Dumnezeu-Fiul este Dumnezeu adevărat, ca şi Tatăl, că este din însăşi fiinţa Tatălui şi de aceea este deofiinţă cu El şi împreună făcător al tuturor celor văzute şi al celor nevăzute, iar nicidecum numai o unealtă prin care s'ar fi făcut lumea, cum greşit au învăţat unii eretici.

34. Cine ne încredinţează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat?

Despre aceasta ne încredinţează Dumnezeu-Tatăl, care a zis despre Iisus Hristos, la botezul şi la schimbarea sa la faţă: „Acesta este Fiul meu cel iubit".

Ne încredinţează Domnul Iisus Hristos însuşi:

a) prin mărturisirea de mai multe ori repetată, că El este Fiul lui Dumnezeu, deofiinţă cu Dumnezeu-Tatăl şi cu aceleaşi însuşiri ca El;

b) prin sfinţenia vieţii sale, prin înălţimea învăţăturii ce a dat şi a minunilor ce a săvârşit şi

c) prin strălucita sa înviere şi înălţare la ceruri.

Ne încredinţează apoi sfinţii apostoli care numesc pe Hristos Dumnezeu adevărat şi învaţă că are însuşiri dumnezeieşti şi I-se cuvine închinare ca lui Dumnezeu.

Ne încredinţează însfârşit Sfânta Tradiţiune, care a socotit întotdeauna pe Mântuitorul Hristos de Dumnezeu adevărat.

ARTICOLUL III.

„Carele pentru noi, oamenii, şi pentru a noastră mântuire, s'a pogorît din cer şi s'a întrupat din Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara şi s'a făcut om".

35. Ce se învaţă în acest articol?

In acest articol se învaţă, că Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om pentru mântuirea noastră.

36. Cum s'a făcut om Fiul lui Dumnezeu?

Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om luând trup din preacurata Fecioară Maria, care n'a cunoscut bărbat, ci a fost umbrită de Duhul Sfânt. Făcându-se om, Iisus Hristos nu s'a desbrăcat de Dumnezeire, ci a fost Dumnezeu adevărat şi om adevărat. Ca Dumnezeu, El şi-a păstrat toate însuşirile Dumnezeirii, iar ca om a avut trup şi suflet omenesc şi a fost în totul asemenea nouă, afară de aceea că n'a fost supus păcatului. De aceea zicem că Iisus Hristos a avut două firi: dumnezeiască şi omenească şi două voinţe şi lucrări corespunzătoare celor două firi şi-l numim Dumnezeu-om.

37. Care este numele şi cinstea ce se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos?

Pentrucă Sfânta Fecioară Maria a născut pe Mântuitorul în chip minunat şi pentrucă a rămas fecioară şi după naştere, îi zicem Fecioară preacurată

şi pururea Fecioară, iar pentrucă Fiul ei n'a fost numai om, ci şi Dumnezeu, îi zicem şi Născătoare de Dumnezeu şi o cinstim mai mult decât pe toţi sfinţii şi îngerii, rugând-o să mijlocească la Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

ARTICOLUL IV.

„Şi s'a răstignit pentru noi în zilele lui Ponţiu Pilat, a pătimit şi s'a îngropat".

38. Ce ne învaţă acest articol?

Acest articol ne învaţă, că Iisus Hristos a pătimit şi a murit pe cruce pentru păcatele noastre şi că a fost îngropat.

39. Ce trebue să credem despre patimile Domnului?

Trebue mai întâi să credem:

a) că Iisus a pătimit de bună voie pentru noi, ca să ne mântuiască din robia păcatului;

b) că El a pătimit numai ca om, adică a simţit dureri numai firea sa omenească, căci firea dumnezeiască nu putea pătimi, nici muri;

c) că totuşi firea dumnezeiască nu s'a despărţit de cea omenească nici în timpul patimilor, ci numai a fost fără de patimă;

d) că prin patimile şi moartea Domnului am fost răscumpăraţi din păcat şi ne-am împăcat cu Dumnezeu, făcându-ne fii ai Săi şi

e) că prin patimile sale, Iisus Hristos a câştigat mântuirea pentru toţi oamenii, dar dacă nu toţi se mântuesc vina este a lor, căci nu fac cele ce trebue pentru a se mântui.

40. In ce chip ne mântuim prin patimile şi moartea Domnului?

Precum prin greşala lui Adam suntem vinovaţi de păcat şi supuşi blestemului şi morţii, pentrucă suntem urmaşii lui, tot astfel prin patimile şi moartea Domnului Hristos ne mântuim de păcat, de blestem şi de moarte, dacă ne facem urmaşii lui, adică dacă avem credinţă vie, dacă primim sfântul botez şi dacă urmăm în totul învăţătura şi pilda lui.

41. Ce trebue să socotim despre sfânta Cruce?

Fiindcă Mântuitorul a pătimit şi a murit pe cruce şi deci prin ea ne-a venit mântuirea, trebue să socotim şi să cinstim sfânta Cruce ca un lucru de mare preţ. Ea este semnul văzut de deosebire dintre creştini şi necreştini şi are putere să alunge duhurile rele. De aceea trebue să ne facem semnul Crucii cât mai des.

ARTICOLUL V.

„Şi a înviat a treia zi după Scripturi".

42. Ce învăţăm din acest articol?

Din acest articol învăţăm că Iisus Hristos a biruit moartea şi a înviat a treia zi după îngroparea Sa, aşa cum se prezisese în sfintele Scripturi.

43. De unde ştim noi că Iisus a înviat cu adevărat?

Ştim că Iisus a înviat cu adevărat din mărturia sfinţilor lui ucenici şi apostoli, care l-au văzut după înviere, au vorbit şi au umblat împreună cu Dânsul.

Despre aceasta au propoveduit ei apoi lumii ca despre cea mai mare minune şi nici prigonirile de tot felul, nici moartea mucenicească nu i-au putut face să tăinuiască învierea Domnului.

44. La ce ne foloseşte învierea lui Hristos?

Invierea Domnului ne este de cel mai mare folos, pentrucă:

a) Ne întăreşte în credinţa, că El este Dumnezeu adevărat, stăpân al vieţii şi al morţii şi Mântuitorul lumii;

b) Ne dă asigurarea, că şi noi vom învia în ziua de apoi şi

c) Ne îndeamnă să ne străduim ca chiar în această viaţă să înviem din moartea păcatului la o viaţă nouă şi sfântă.

ARTICOLUL VI.

„Şi s'a suit la ceruri şi şade de-a-dreapta Tatălui".

45. Ce învăţătură se cuprinde în acest articol?

In acest articol se cuprinde învăţătura despre înălţarea Domnului cu trupul la cer, după 40 de zile dela învierea Sa.

46. Pentru ce s'a înălţat Iisus la cer?

Domnul Iisus s'a înălţat la cer:

a) pentru ca să ia din nou în stăpânire slava dumnezeiască pe care o avusese înainte de întrupare;

b) pentru ca să trimită apostolilor săi pe Sfântul Duh;

c) pentru ca să fie mijlocitorul nostru pe lângă Dumnezeu-Tatăl;

d) pentru ca să deschidă şi să pregătească celor drepţi locuinţa cerească.

47. Ce trebue să mai ştim despre înălţarea Domnului?

Trebue să ştim, că Domnul s'a înălţat la cer numai cu trupul, căci ca Dumnezeu era şi este în acelaşi timp şi în cer şi pe pământ şi în tot locul şi că şederea sa de-a-dreapta Tatălui însemnează, că El stăpâneşte împreună cu Tatăl lumea văzută şi nevăzută.

ARTICOLUL VII.

„Şi iarăşi va să vie cu slavă să judece viii şi morţii, a căruia împărăţie nu va avea sfârşit".

48. Ce se învaţă în acest articol?

In acest articol se învaţă, că Iisus Hristos va veni a doua oară, la sfârşitul lumii, cu slavă şi cu putere multă, ca să judece pe toţi oamenii.

49. Cum se numeşte judecata aceasta dela sfârşitului lumii?

Această judecată se numeşte judecata de apoi sau de pe urmă, fiindcă după ea nu va mai fi alta.

Se mai numeşte şi judecata obştească, pentru că atunci vor fi judecaţi toţi oamenii.

50. De ce vor da oamenii seamă la judecata de apoi?

La judecata de apoi, oamenii îşi vor da seama atât de faptele, cât şi de cuvintele şi de gândurile lor.

51. Cum se va face judecata de apoi?

Judecata de apoi se va face astfel: Iisus Hristos va veni pe norii cerului, înconjurat de sfinții îngeri și va sta pe tronul de judecată. Inaintea Sa se vor aduna toate seminţiile pământului şi vor fi împărţite în două cete: de-a-dreapta preaînaltului Judecător vor sta oamenii buni, iar de-a-stânga cei răi. Apoi se vor da pe faţă faptele, cuvintele şi gândurile fiecăruia şi se va rosti hotărîrea, în virtutea căreia cei buni se vor duce în cer, iar cei răi în iad.

52. Ce înţelegem prin Cer?

Cerul este locul şi starea de fericire veşnică şi deplină, în care sufletele se bucură de vederea lui Dumnezeu şi de petrecerea în nemijlocită apropiere de Dânsul.

53. Ce înţelegem prin Iad?

Prin iad înţelegem locul şi starea de chin veşnic a sufletelor, care stau departe de Dumnezeu şi împreună cu diavolii.

54. Mai este vre-o altă judecată afară de cea de apoi sau obştească?

Afară de judecata de apoi sau obştească, mai este o judecată deosebită sau particulară, căreia este supus sufletul fiecărui om îndată după moarte, adecă la despărţirea lui de trup. Fericirea pe care o gustă sufletele celor drepţi şi chinurile la care sunt supuse sufletele celor păcătoşi după această judecată, până la judecata de apoi, nu sunt depline nici definitive.

55. Pentru ce se mai ţine judecata de apoi, dacă omul este judecat îndată după moarte?

Judecata de apoi se ţine:
a) pentru ca înţelepciunea şi dreptatea lui Dumnezeu să fie cunoscute de toţi oamenii;
b) pentru ca Iisus Hristos să fie preamărit înaintea lumii întregi şi
c) pentru ca atât fericirea celor buni, cât şi nefericirea celor răi, să fie depline, căci de atunci înainte fiecare suflet va fi unit cu trupul ce l-a avut în vieaţa pământească şi astfel se vor împărtăşi împreună de bine sau de rău.

ARTICOLUL VIII.

„Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de vieaţă făcătorul, carele din Tatăl purcede; cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit; carele a grăit prin prooroci".

56. Ce învăţătură se cuprinde în acest articol?

In acest articol se cuprinde învăţătura despre Sfântul Duh, a treia persoană sau ipostas al Sfintei Treimi şi anume:
a) că El este Dumnezeu adevărat;
b) că este Domn de vieaţă făcător; şi
c) că a grăit prin prooroci.

57. De unde ştim că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?

Din Sfânta Scriptură şi din Sfânta Tradiţiune care învaţă:

a) că Sfântul Duh este deoființă cu Tatăl, căci purcede din El;

b) că este deopotrivă cu Tatăl și cu Fiul, căci îi atribue însușiri și lucrări dumnezeiești și-i dau închinare dumnezeiască.

58. **Pentru ce a treia persoană a Sfintei Treimi se numește „Duh Sfânt" și „Domn de viață făcător? "**

Câte trele persoanele Dumnezeirii sunt duh desăvârșit și li se cuvine numele de Domn. A treia persoană se numește îndeosebi Duh Sfânt și Domn de viață făcător, pentrucă ea în deosebi varsă asupra noastră harul lui Dumnezeu-Tatăl, câștigat lumii de Dumnezeu-Fiul, ne curățește de păcate, ne sfințește și ne face părtași vieții veșnice.

59. **Cum lucrează Sfântul Duh?**

Sfântul Duh lucrează atât asupra Bisericii îndeobște pe care o învață și o conduce deapururi în chip nevăzut, cât și asupra sufletului fiecărui credincios în parte, luminându-l, sfințindu-l, întărindu-l și mângâindu-l prin primirea sfintelor taine și a celor șapte daruri ale sale și anume: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria, cunoștința, pietatea și temerea de Dumnezeu. De aceea El se mai numește și Mângâitorul, iar trupurile celor drepți se numesc „Temple ale Duhului Sfânt".

60. **Cum trebue să înțelegem cuvintele „carele a grăit prin prooroci?".**

Cuvintele „carele a grăit prin prooroci" însemnează, că Sfântul Duh a insuflat pe scriitorii cărților Sfintei Scripturi, descoperindu-le adevărul dum-

nezeiesc şi ferindu-i de rătăcire, cum zice sfântul apostol Petru: „Nu prin voia oamenilor s'a făcut cândva proorocie, ci purtaţi fiind de Duhul Sfânt, au grăit oamenii dela Dumnezeu".

Papistaşii mai întâi şi după ei şi protestanţii învaţă, că Sfântul Duh purcede şi dela Fiul, iar nu numai dela Tatăl, ceea ce este o mare rătăcire sau erezie, de care trebuie să ne ferim.

ARTICOLUL IX.

„Şi'ntr'una, sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică".

61. Ce este Biserica?

Biserica este obştea tuturor oamenilor care ţin şi mărturisesc învăţătura lui Iisus Hristos. Ea a fost întemeiată de Mântuitorul ca aşezământ prin care numai se poate dobândi iertarea păcatelor şi împăcarea omului cu Dumnezeu, căci numai ei i-au fost încredinţate propoveduirea cuvântului lui Dumnezeu, săvârşirea sfintelor taine şi slujbe dumnezeieşti şi conducerea credincioşilor pe calea mântuirii. De aceea, în afară de ea, nu este mântuire, sau cum zice sfântul Ciprian: „Nu poate avea pe Dumnezeu de tată cine n'are Biserica de mamă". Şi într'adevăr, Biserica este mama noastră sufletească sau duhovnicească.

62. Sunt toţi fiii Bisericii deopotrivă?

Biserica, fiind o mare adunare de oameni, nu se poate ca toţi fiii sau membrii ei să fie deopotrivă, pentrucă în ea trebue să domnească ordinea şi rânduiala şi acestea nu se pot păstra fără ca unii să

conducă, iar alţii să asculte. Conducători sunt clericii, adică episcopii, preoţii şi diaconii, de care trebue să asculte toţi credincioşii, adică laicii sau mirenii. Clericii se mai numesc şi păstori sufleteşti, iar laicii turmă cuvântătoare. Această rânduială a aşezat-o însuşi Mântuitorul Hristos, care este nu numai întemeietorul, ci şi capul Bisericii, cel care o conduce deapururi în chip nevăzut, pe când clerul sau ierarhia o conduce în chip văzut. Nici chiar membrii ierarhiei nu sunt deopotrivă între ei, ci cei mai mari sunt episcopii, care ţin locul sfinţilor apostoli, după ei vin preoţii, ca urmaşi ai celor 70 de ucenici ai Domnului şi apoi diaconii, urmaşii celor şapte diaconi rânduiţi în Ierusalim de sfinţii apostoli.

Protestanţii şi sectele protestante, precum sunt adventiştii, nu recunosc ierarhia bisericească, adică pe diaconi, preoţi şi episcopi. Ei n'au preoţi, ci numai nişte învăţători care se numesc pastori sau predicatori. Prin aceasta ei nesocotesc rânduiala Mântuitorului şi a sfinţilor apostoli.

63. Cum este cârmuită Biserica?

Pentrucă în Biserică sunt în toată vremea mai mulţi episcopi, aceştia nu lucrează fiecare după capul său, ci atunci când trebuinţa cere, se adună toţi, sau cât mai mulţi la un loc şi hotărăsc cele cu privire la bunul mers al Bisericii. Hotărîrile luate se ţin apoi şi se aplică de fiecare episcop în Bisericile încredinţate supravegherii sale. Aceste adunări ale episcopilor se numesc sinoade sau soboare şi ele sunt cea mai înaltă autoritate bisericească, căci au puterea de a judeca şi pe episcopi. In vremurile vechi s'au ţinut şapte soboare a toată lumea, adică la care au luat parte episcopi din toată lumea creştină şi ale căror hotărîri se ţin şi azi de toate Bisericile. In vremile noastre şi încă de multă vreme, asemenea

sinoade nu se mai ţin, ci fiecare Biserică naţională îşi are sinodul ei. Astfel Biserica română, greacă, sârbă, etc., îşi are fiecare sinodul ei de care se cârmueşte.

64. Pentru ce Biserica se numeşte : una, sfântă, sobornicească şi apostolească?

Biserica se numeşte una, pentrucă unul este capul şi întemeietorul ei, Mântuitorul Iisus Hristos. Diferitele Biserici naţionale şi cele despărţite de Biserica noastră ortodoxă nu sunt dar Biserici aparte, ci membre ale unicului trup al Bisericii creştine.

Biserica se numeşte sfântă, pentrucă sfânt este capul şi întemeietorul ei şi pentrucă El însuşi a sfinţit-o prin patimile Sale şi i-a dat puterea de a curăţi păcatele, adică de a sfinţi pe oameni. Sfinţenia ei nu este atinsă prin aceea că în sânul ei trăiesc şi cei păcătoşi, pentrucă aceştia sau se pocăesc şi se fac adevăraţi fii ai ei, sau se taie dela trupul ei, ca nişte mădulare moarte, dacă rămân în păcate.

Sobornicească se chiamă Biserica, pentrucă se întemeiază pe sfintele soboare a toată lumea şi pentrucă este menită — ca şi un mare sobor — să cuprindă în sânul său pe toţi oamenii.

Apostolească se zice Biserica, pentrucă ţine învăţătura Domnului, aşa cum i-a fost dată de sfinţii apostoli.

65. Care este adevărata Biserică creştină?

Afară de Biserica noastră ortodoxă de răsărit, mai sunt biserica papistaşă şi protestantă, precum şi o mulţime de Biserici ieşite din descompunerea protestantismului. Dintre toate însă numai Biserica

ortodoxă de răsărit este adevărata Biserică creștină, pentrucă ea singură a păstrat neschimbate învățătura și rânduielile date de Mântuitorul Hristos, așa cum le-au propoveduit sfinții apostoli, pe când celelalte Biserici s'au abătut dela ele și le-au schimbat. De aceea dar în Biserica noastră se ajunge mai sigur la mântuire și creștinul ortodox trebue să se simtă mândru că este fiu al acestei Biserici, să nu se lase cumva ademenit de amăgirile celor de altă credință, ci să caute să aducă și pe alții la adevărata credință, cum aduce păstorul în staul oile rătăcite.

66. Ce cere Biserica dela noi?

Biserica cere dela fiecare din noi, dacă vrem să ne numim cu adevărat fiii săi și să fim fericiți în viața aceasta și în cea viitoare, să păzim poruncile ei.

67. Câte și care sunt poruncile Bisericii?

Poruncile Bisericii sunt nouă și anume:

1. Să ne rugăm lui Dumnezeu și să mergem la biserică dumineca și sărbătoarea.
2. Să ținem posturile.
3. Să cinstim pe clerici.
4. Să ne mărturisim păcatele și să ne împărtășim cu sfintele taine cât mai des.
5. Să nu citim cărți eretice.
6. Să ne rugăm pentru toți dregătorii bisericești și lumești.
7. Să ținem posturile și rugăciunile rânduite îndeosebi de mitropolitul sau episcopul locului.
8. Să nu răpim avutul Bisericii.
9. Să nu facem nuntă în post.

ARTICOLUL X.

„Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor".

68. Despre ce ne învaţă acest articol?

Acest articol ne învaţă despre taina sfântului botez.

69. Ce este sfânta taină?

Sfânta taină este o lucrare văzută, aşezată de Mântuitorul Hristos, prin care se varsă în sufletul credincioşilor harul cel nevăzut al lui Dumnezeu.

70. Ce este harul?

Har sau graţie se chiamă ajutorul pe care ni-l dă Dumnezeu, ca să putem dobândi mântuirea. El ni se dă pentru meritele Mântuitorului Hristos şi fără el nu ne putem mântui. De aceea zice Mântuitorul: „Rămâneţi în mine şi eu în voi. Precum coarda de viţă nu poate aduce roade de sine, de nu va rămânea în viţă, aşa nici voi, de nu veţi rămânea în Mine. Eu sunt viţa, voi coardele. Cel ce rămâne în mine şi Eu în el, aduce roadă multă, căci fără de mine nu puteţi face nimic" (Ioan XV, 45). „Cu harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt", zice sfântul apostol Pavel (II Corint. XV, 10).

71. Ce lucrări deosebim la o sfântă taină?

La orice sfântă taină, deosebim trei lucruri şi anume: 1. Lucrarea văzută; 2. harul nevăzut şi 3. aşezarea ei de Iisus Hristos.

72. Câte sfinte taine are Biserica noastră?

Biserica noastră are 7 sfinte taine, care sunt acestea: 1) Botezul, 2) ungerea cu sfântul mir, 3) po-

căinţa, 4) sfânta împărtăşire, 5) nunta, 6) preoţia şi 7) maslul.

Protestanţii recunosc numai două sfinte taine şi anume: botezul şi sfânta împărtăşire, la care unii din ei adaogă şi pocăinţa. Neavând însă preoţi, tainele săvârşite de ei n'au nicio putere.

73. Cine poate săvârşi sfintele taine?

Sfintele taine se pot săvârşi numai de preot şi de episcop şi anume episcopul săvârşeşte toate sfintele taine, iar preotul şase din ele, adică nu poate săvârşi taina preoţiei. Singură taina botezului poate fi săvârşită, în caz de nevoie, şi de diacon sau chiar de orice creştin. — Puterea sfintelor taine nu atârnă de vrednicia sau nevrednicia săvârşitorilor, căci ele îşi au toată puterea dela Domnul Hristos, care le-a aşezat, iar săvârşitorii sunt numai unelte care le aduc la îndeplinire.

1. BOTEZUL

74. Ce este Botezul?

Botezul este acea sfântă taină în care omul se spală de păcate prin afundarea în apă de trei ori şi prin pronunţarea de către preot a cuvintelor: „Botează-se robul lui Dumnezeu (cutare) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin". Păcatele de care omul se curăţă prin botez sunt atât păcatul strămoşesc, cât şi orice alte păcate săvârşite înainte de botez.

75. Când a aşezat Mântuitorul taina sfântului botez?

Mântuitorul a sfinţit botezul mai întâi atunci când El însuşi a fost botezat în Iordan de sfântul Ioan

Botezătorul, iar ca sfântă taină l-a aşezat după învierea Sa din morţi când a zis sfinţilor apostoli: „Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh“ (Matei XXVIII, 19).

76. Ce se cere dela cel ce se botează?

Pentru ca puterea sfântului botez să dea roade în sufletul celui care se botează, trebue ca acesta să arate pocăinţă de păcatele săvârşite şi să aibă credinţă în Dumnezeu. De aceea la botezul pruncilor se obişnueşte să se ia şi câte un naş, care face mărturisirea de credinţă în numele pruncului şi făgădueşte Bisericii, că va purta de grijă să crească în adevărata credinţă pe finul său. Naşul trebue dar să fie de credinţă ortodoxă şi să nu dea uitării îndatorirea ce-şi ia de a învăţa şi creşte creştineşte pe finul său.

77. Ce însemnează diferitele ceremonii ce se săvârşesc la botez?

Lepădarea sau exorcismele ce se citesc de preot însemnează îndepărtarea puterii diavolului dela cel ce se botează. — Suflarea de trei ori a preotului peste faţa celui ce se botează însemnează renaşterea acestuia prin harul Sfântului Duh. — Facerea semnului sfintei cruci însemnează, că cel ce se botează devine proprietate a lui Iisus Hristos, pe care trebue să-l mărturisească înaintea oamenilor. — Intreita afundare în apă închipueşte moartea şi învierea de a treia zi a Mântuitorului. — Vestmântul alb în care se îmbracă cel botezat după ce e scos din apă, închipueşte vieaţa curată şi nepătată pe care el trebue s'o ducă, iar lumânarea, pe care o primeşte în mână, este semnul văzut al îndatoririi ce-şi ia de a lumina în lume prin faptele sale bune, cum luminează lumina în întuneric.

78. Ce trebue să mai ştim despre sfântul botez?

Despre sfântul botez trebue să mai ştim, că el nu se repetă, adică nu se săvârşeşte a doua oară asupra aceluiaş om, decât dacă întâiaşi dată a fost săvârşit de un eretic care nu crede în Sfânta Treime. Chiar şi în cazul când botezul a fost săvârşit de un simplu creştin, preotul nu mai afundă în apă pe cel botezat, ci numai îi citeşte rugăciunile după afundare, iar când se găseşte vreun prunc, despre care nu se ştie dacă a fost botezat sau nu, acesta se botează, zicându-se: „Botează-se robul lui Dumnezeu (cutare), dacă nu este botezat...

Papistaşii nu afundă în apă pe cel ce se botează, ci-i toarnă apă de trei ori pe cap. De asemeni formula lor de botez sună: „Eu te botez în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh", ca şi cum preotul, iar nu Dumnezeu ar fi acel care dă botezului puterea de sfântă taină.

Protestanţii săvârşesc botezul numai prin stropirea cu apă de trei ori a celui ce se botează.

2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR.

79. Ce este ungerea cu sfântul mir?

Ungerea cu sfântul mir este acea taină în care preotul unge cu mir sfinţit părţile mai însemnate ale trupului, rostind cuvintele: „Pecetea darului Sfântului Duh, Amin".

80. Pentru ce se dă ungerea cu sfântul mir?

Taina ungerii cu sfântul mir se dă spre a împărtăşi pe om de darurile Sfântului Duh şi a-l face să crească şi să se întărească în vieaţa duhovnicească. De aceea această taină se săvârşeşte în deosebi asupra celor ce au primit botezul şi îndată după botez,

cum și asupra celor care au căzut dela dreapta credință și se întorc din nou la ea. La începutul creștinismului, taina aceasta se săvârșia de sfinții apostoli numai prin punerea mâinilor pe capul celor de curând botezați.

81. Ce trebue să știm despre sfântul mir?

Sfântul mir, care se întrebuințează la săvârșirea acestei sfinte taine, se sfințește numai de episcop și încă **nu** de fiecare în parte, ci de toți episcopii fiecărei țări, cu multă pompă, în Joia cea Mare. Sfântul mir se face din untdelemn și din multe feluri de miresme, pentrucă untdelemnul însemnează puterea sufletească ce se dă prin ungerea cu el, spre a lupta împotriva vrăjmașilor mântuirii, iar miresmele închipuesc că cel uns cu sfântul mir trebue să răspândească în lume mireasma faptelor bune.

Papistașii nu săvârșesc ungerea cu sfântul mir îndată după botez, ci abia când copiii sunt în vârstă de 7—10 ani. Săvârșitorul tainei este episcopul, iar nu preotul. La ungerea cu sfântul mir, pe care o numesc confirmare, adică întărire, ei obișnuesc să ia și nași, care trebue să fie alții decât cei dela botez.

Protestanții socotesc ungerea cu sfântul mir ca o simplă ceremonie și o săvârșesc când copiii au ajuns la vârsta de 14 ani.

3. POCĂINȚA.

82. Ce este pocăința?

Pocăința este acea sfântă taină în care creștinul dobândește iertare de păcatele pe care le mărturisește duhovnicului.

83. Când a aşezat Mântuitorul această taină?

Atunci când a zis sfinţilor apostoli: „Luaţi Duh Sfânt, cărora veţi ierta păcatele, iertate vor fi şi cărora le veţi ţinea, ţinute vor fi" (Ioan XX, 22-23).

84. Ce se cere dela cel care se pocăeşte?

Pentru ca taina pocăinţei să dea roadă în suflet, este de neapărată trebuinţă ca cel care se pocăeşte să simtă părere de rău pentru păcatele săvârşite, să se hotărască cu tărie să nu mai păcătuiască, să-şi mărturisească păcatele la duhovnic şi să împlinească în totul canonul ce i se dă.

85. Ce este canonul?

Canonul, certarea sau epitimia, este doctoria sufletească pe care o dă duhovnicul, pentru a feri de păcate şi a ţine pe calea cea dreaptă pe cel care se pocăeşte. Postul, rugăciunea şi milostenia sunt cel mai potrivit şi mai de folos canon care se dă de obiceiu de duhovnic. Creştinul este dator să împlinească cu sfinţenie canonul dat lui de duhovnic la mărturisire şi dacă poate, să facă chiar mai mult şi să se silească din toate puterile să dezrădăcineze din sufletul său obişnuinţa de a păcătui, căci altfel taina pocăinţei nu-i va fi de mult folos.

Papistaşii au înjosit taina pocăinţei prin aceea că cineva îşi poate mărturisi păcatele şi primi iertare oricât de des, chiar de mai multe ori pe zi, ceea ce în Biserica noastră se face prin citirea moliftelor de deslegare. Spovedania se face apoi la ei în faţa unei gherete în care stă ascuns preotul. Ei mai învaţă că prin pocăinţă omul dobândeşte numai iertarea păcatelor şi a osândei veşnice, iar nu şi a osândei sau a suferinţei ce trebue să îndure în această lume pentru păcatele săvârşite. Această din urmă osândă şi-o face omul ori în vieaţă, ori după moarte într'un loc curăţitor, în

care sunt chinuite sufletele o vreme oarecare. De chinurile din viaţă sau din focul curăţitor, papistaşii cred, că pot scăpa prin indulgenţe, adică prin nişte bileţele date de papa şi cumpărate cu bani. Cine este bogat şi săvârşeşte şi unele fapte bune poate cumpăra indulgenţe mai multe decât îi sunt de trebuinţă pentru scutirea sa de orice osândă vremelnică pentru păcat şi poate dărui ceea ce-i prisoseşte sufletelor care se chinuesc în focul curăţitor.

Protestanţii învaţă că fiecare creştin dobândeşte iertarea păcatelor, dacă se pocăieşte şi-şi mărturiseşte păcatele de-a-dreptul înaintea lui Dumnezeu, iar nu înaintea preotului. Puţini dintre ei socotesc pocăinţa ca taină.

4. SFÂNTA IMPĂRTĂŞIRE.

86. Ce este sfânta împărtăşire?

Sfânta împărtăşire este taina în care creştinul mănâncă trupul Domnului şi bea sângele lui, sub chipul pâinii şi al vinului.

87. Când a aşezat Mântuitorul taina sfintei împărtăşiri?

Mântuitorul a aşezat taina sfintei împărtăşiri la cea din urmă cină a sa cu sfinţii apostoli, numită cina cea de taină, care a avut loc Joi seara, înaintea patimilor. Atunci, El luând pâinea, a binecuvântat-o, a frânt-o şi dat-o apostolilor, zicând: „Luaţi mâncaţi. Acesta este trupul meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor". După aceea, luând paharul l-a binecuvântat şi li l-a dat, zicând: „Beţi dintr'acesta toţi. Acesta este sângele meu, al Legii celei noui, care, pentru voi şi pentru mulţi, se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta s'o faceţi întru pomenirea mea".

88. Când şi cum se prefac pâinea şi vinul în trupul şi sângele Domnului?

Pâinea şi vinul, care se aduc la altar, pentru săvârşirea sfintei împărtăşiri, se prefac în trupul şi sângele Domnului în timpul sfintei liturghii, când cântăreţul sau corul cântă „Pe tine te lăudăm". Atunci preotul se roagă în altar şi zice: „Doamne, trimite pe Duhul tău cel sfânt peste noi şi peste darurile acestea ce sunt puse înainte şi fă adecă pâinea aceasta cinstit trupul Hristosului tău, iar ce este în paharul acesta cinstit sângele Hristosului tău, prefăcându-le cu Duhul tău cel sfânt". Prin această rugăciune, pâinea şi vinul se prefac în trupul şi sângele Domnului în chip minunat şi nepătruns de mintea noastră, aşa că după aceea rămân numai pentru simţurile trupeşti pâine şi vin, dar de fapt sunt însuşi trupul şi sângele Domnului.

Papistaşii cred, că prefacerea pânii şi a vinului în trupul şi sângele Domnului se săvârşeşte numai prin rostirea cuvintelor „Luaţi mâncaţi..." şi „Beţi din acesta toţi...", iar nu prin citirea rugăciunii: „Doamne, trimite pe Duhul tău cel sfânt..." Ei întrebuinţează apoi la sfânta împărtăşire azimă în loc de pâine dospită şi nu împărtăşesc pe laici decât cu azimă, păstrând numai pentru preoţi împărtăşirea şi cu vin. Copiii nu se împărtăşesc la ei până ce nu primesc întâi taina ungerii cu sfântul mir sau a confirmării, adecă până la vârsta de 7—10 ani.

Protestanţii învaţă în mai multe feluri, cu privire la sfânta împărtăşire. Astfel unii din ei — următorii lui Luther — zic că pâinea şi vinul nu se prefac în trupul şi sângele Domnului, ci că în pâine şi vin, se află trupul şi sângele Domnului. Alţii — următorii lui Calvin — învaţă că oamenii drepţi şi sfinţi se împărtăşesc numai în chip duhovnicesc cu trupul şi sângele lui Hristos, când primesc pâinea şi vinul euharistic, iar cei păcătoşi mănâncă pâine şi beau vin, fără să se împărtăşească de harul dumnezeiesc. Alţii însfârşit — urmaşii lui Zwingli — cred că pâinea şi vinul sfintei îm-

părtăşiri sunt numai nişte semne care aduc aminte de cina cea de taină a Mântuitorului.

Nici protestanţii nu împărtăşesc pe copii până ce nu primesc confirmarea, adică până la vârsta de 14 ani.

89. Care sunt foloasele sfintei împărtăşiri?

Cel ce se împărtăşeşte, se uneşte cu Hristos şi prin aceasta sporeşte în sine harul dumnezeiesc, slăbeşte înclinarea inimii spre rele, se curăţă de păcate şi se face părtaş vieţii de veci. Nu dobândeşte însă aceste foloase decât numai cine se apropie cu vrednicie de sfânta împărtăşire, adică cine şi-a curăţit mai întâi sufletul prin pocăinţă şi este înarmat cu credinţă tare şi nădejde sigură în Dumnezeu, iar cine se împărtăşeşte cu nevrednicie săvârşeşte un mare păcat şi-şi atrage osândă grea. Cu cât cineva se împărtăşeşte mai des cu atât mai bine. Vechii creştini se împărtăşeau în toate Duminicile şi sărbătorile. Aşa s'ar cădea să facem şi noi astăzi, dar dacă nu putem, să ne împărtăşim cel puţin în cele patru posturi ale anului.

90. Ce trebue să mai ştim despre sfânta împărtăşire?

Despre sfânta împărtăşire trebue să mai ştim, că ea nu este numai taină, ci şi jertfă care se aduce pentru iertarea păcatelor celor vii şi celor morţi. Cel ce se jertfeşte este Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al cărui trup şi sânge sunt de faţă în sfânta împărtăşire sub chipul pâinii şi al vinului. Prin urmare această jertfă este în totul la fel cu jertfa de pe cruce a Mântuitorului. Deosebirea este numai că, la jertfa de pe cruce, Domnul Hristos a suferit dureri şi sângele său a fost văzut curgând, iar la jertfa sfintei împărtăşiri, El nu mai

sufere dureri şi sângele nu mai curge aevea. De aceea, această din urmă jertfă se mai numeşte şi jertfa cea nesângerată sau fără de sânge. Prin această jertfă noi aducem laudă lui Dumnezeu, îi mulţumim pentru binefacerile primite şi-l rugăm să ne dea harul Său şi iertare de păcate. De aceea este de mult folos sufletesc să luăm parte cât mai des la sfânta liturghie, deoarece în timpul ei se săvârşeşte sfânta jertfă şi să rugăm pe preoţi să facă sfânta liturghie împreună cu sfânta jertfă pentru iertarea păcatelor noastre şi ale răposaţilor noştri.

5. NUNTA.

91. Ce este nunta?

Nunta este sfânta taină în care bărbatul şi femeia, care s'au hotărît să trăiască împreună toată vieaţa lor, primesc dela Dumnezeu harul de a îndeplini cu credinţă datoriile ce decurg din acea hotărîre. Chiar din aceste cuvinte urmează, că nunta care se face fără binecuvântarea Bisericii, este o legătură fără garanţii de trăinicie.

Papistaşii învaţă că taina nunţii se săvârşeşte de înşişi bărbatul şi femeia care se căsătoresc şi că preotul, care-i binecuvintează, este un simplu martor.

Protestanţii socotesc nunta ca un simplu contract între soţ şi soţie, la care Biserica adaugă binecuvântarea.

92. Când a aşezat Domnul Hristos taina nunţii?

Nunta este aşezată de Dumnezeu chiar dela începutul omenirii, căci El a făcut pe Eva şi a dat-o lui Adam de soţie, statornicind ca şi mai departe oamenii să se căsătorească. Despre această legătură dintru început Mântuitorul zice: „Ce a împreunat

Dumnezeu, omul să nu despartă". Mântuitorul a sfinţit apoi nunta, căci cea dintâi minune a făcut la o nuntă, iar mai târziu a ridicat nunta la vrednicia de taină sfântă, rânduind săvârşirea căsătoriei numai între un singur bărbat şi o singură femeie şi ca cei căsătoriţi să nu se poată despărţi decât în cazuri de vină grea a unuia din soţi. Nunta închipueşte unirea dintre Hristos şi Biserică, de aceea sfântul apostol Pavel o numeşte „taină mare".

Papistaşii învaţă, ca şi noi ortodocşii, că despărţirea căsătoriei sau divorţul se poate face numai în cazul când unul din soţi a călcat cinstea căsniciei. Totuşi şi în asemenea caz cei despărţiţi trăesc numai deosebit unul de altul, dar se socotesc tot căsătoriţi şi niciunul din ei nu se poate căsători a doua oară înainte de moartea celuilalt.

93. Cari sunt datoriile ce curg din căsătorie?

Cei căsătoriţi, adică soţul şi soţia, trebue să trăiască toată vieaţa în cea mai deplină dragoste şi credinţă unul faţă de altul, având ca pildă dragostea lui Hristos pentru Biserică, cum zice sfântul apostol Pavel: „Bărbaţi, iubiţi-vă femeile voastre, precum şi Hristos a iubit Biserica", (Efes. V, 25). Amândoi sunt datori să-şi crească copiii în frica de Dumnezeu. Apoi bărbatul, ca mai tare, trebue să fie blând cu femeiaa şi să-i poarte grijă de toate, iar soţia să se supună bărbatului în toate cele drepte.

94. Oare toţi oamenii trebue să se căsătorească?

Căsătoria este aşezată de Dumnezeu pentru păstrarea şi înmulţirea neamului omenesc, cum s'a zis celor dintâi oameni: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul" (Fac. I, 28). Se poate zice dar că este o datorie pentru fiecare om de a se căsători. Cu toate acestea, dacă cineva vrea să se desăvâr-

şească cât mai mult cu putinţă în viaţa morală şi socoteşte că legătura căsătoriei i-ar fi o piedică spre aceasta, îi este îngăduit să nu se căsătorească; dar fie că va trăi în lume, fie că se va retrage la mânăstire sau în singurătate, trebue să petreacă în cea mai desăvârşită curăţie, căci altfel se face vinovat de un foarte mare păcat. In această privinţă, sfântul apostol Pavel zice: „...Celor necăsătoriţi şi văduvelor le zic: Bine le este de vor rămânea ca mine (necăsătoriţi), dar dacă nu se pot înfrâna, căsătorească-se, căci mai bine este a-se căsători decât a se aprinde" (I Cor. VII, 39).

6. PREOŢIA.

95. Ce este preoţia?

Preoţia este sfânta taină în care cei anume pregătiţi primesc, prin rugăciunea episcopului, dreptul şi puterea de a propovedui cuvântul lui Dumnezeu, de a săvârşi sfintele taine şi slujbe bisericeşti şi a conduce pe credincioşi pe calea mântuirii. Acest drept şi putere le primeşte în mod deplin prin hirotonie numai episcopul, pe când preotul este un delegat al episcopului şi nu poate săvârşi hirotonia, sfinţirea mirului şi a antimisului, iar diaconul este numai ajutorul preotului şi al episcopului, neputând săvârşi nicio sfântă taină.

96. Când a aşezat Iisus Hristos taina preoţiei?

Cei dintâi preoţi creştini au fost sfinţii apostoli. Lor le-a dat Mântuitorul însărcinarea de-a propovedui cuvântul dumnezeiesc şi a săvârşi sfintele taine, când le-a zis: „Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al

Sfântului Duh". (Matei XXVIII, 19). Lor le-a dat puterea de-a ierta păcatele prin cuvintele: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi, cărora le veți ține, ținute vor fi" (Ioan XX, 22-23). Lor în sfârșit le--a dat dreptul de a conduce pe credincioși, când le-a zis: „Cine va asculta de voi, de mine ascultă și cine se va lepăda de voi, de mine se leapădă" (Luca, X, 16). Dela ei această întreită putere a trecut la urmașii lor și așa a ajuns preoția până la noi și se va perpetua în veci.

97. Afară de preoția ce se dă prin hirotonie mai este alta?

Sunt două feluri de preoție: una care se dă prin hirotonie, adică prin punerea mâinilor și prin rugăciunile episcopului și alta pe care o primește fiecare creștin odată cu botezul. Cea dintâi este preoția propriu zisă, iar cea de a doua preoția lăuntrică, duhovnicească sau obștească.

Despre această a doua preoție sfântul apostol Petru, adresându-se tuturor creștinilor, zice: „Voi sunteți semințe aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor al său dobândit, ca să vestiți în afară virtuțile celui care v'a chemat din întuneric la minunata lui lumină". (I Petru II, 9). Cuvintele dela urmă ale Apostolului ne arată în ce înțeles e preot fiecare creștin, că adică fiecare este dator să răspândească în lume cuvântul despre învățătura și faptele minunate ale Domnului Hristos și să strălucească printre cei de altă credință, cum strălucește lumina în întuneric.

Papistașii învață, ca și noi, că preoția are trei trepte: diaconatul, preoția și episcopatul. De fapt ei admit patru trepte, căci pun pe papă cu mult mai presus de episcop și-i recunosc drepturi pe care episcopii nu le au nici fiecare în parte, nici cu toții la un loc, adică în sinod.

Protestanții admit numai preoția lăuntrică sau obștească, iar pastorii lor sunt simpli slujbași aleși de popor și însărcinați cu săvârșirea serviciilor religioase și cu propoveduirea cuvântului lui Dumnezeu.

7. MASLUL.

98. Ce este maslul?

Sfântul maslu este acea sfântă taină în care creștinul bolnav dobândește iertarea păcatelor și sănătatea trupească prin ungerea cu untdelemn sfințit și prin rugăciunea preotului.

99. De unde știm, că această sfântă taină este așezată de Mântuitorul?

In sfânta Evanghelie, citim că sfinții apostoli ungeau pe bolnavi cu untdelemn și aceștia se însănătoșeau (Marcu, VI, 13), iar sfântul apostol Iacov scrie în epistola sa: „De este bolnav cineva dintre voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului" (V, 14). De bună seamă că ceea ce făceau sfinții apostoli cu toții și ce sfătuește sfântul Iacov, n'o făceau dela ei, ci din porunca Mântuitorului, căci altfel, ungerea cu untdelemn n'ar fi avut puterea de a ierta păcatele și a da sănătate trupească.

100. Cum trebue primit sfântul maslu?

Cel ce vrea să primească sfântul maslu, trebue mai întâi să-și fi mărturisit păcatele și să fie însuflețit de cea mai arzătoare credință și nădejde în bunătatea și mila lui Dumnezeu.

Papistașii săvârșesc sfântul maslu numai când omul este pe patul de moarte. Din această cauză-l numesc „ungerea din urmă".

Protestanții nu recunosc sfântul maslu ca taină.

ARTICOLUL XI.

„Aştept învierea morţilor".

101. Ce se învaţă în acest articol?

In acest articol, se spune că toţi morţii vor învia cândva şi că bunul creştin aşteaptă cu nerăbdare ziua învierii.

102. Cum va învia omul, dacă e mort?

Moartea nu este altceva decât despărţirea sufletului de trup. Ea face ca sufletul să se ducă la Dumnezeu, Făcătorul său, spre a-şi lua plata după faptele pe care le-a făcut, iar trupul să se întoarcă în pământ din care este alcătuit. Invierea va sta deci în unirea sufletului cu trupul cu care a vieţuit împreună pe pământ. Aceasta se va face prin atotputernicia lui Dumnezeu, care va înjgheba din nou trupul din elementele sale împrăştiate în pământ. După înviere însă trupurile nu vor mai fi întocmai cum au fost pe pământ, ci vor fi duhovniceşti şi nemuritoare, cum zice sfântul apostol Pavel: „Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc". (I Cor. XV, 44).

103. Pentru ce mor toţi oameni?

Toţi oamenii trebue să moară, pentrucă toţi au păcătuit în Adam.

104. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morţii?

Dumnezeu ne-a ascuns ceasul morţii:

a) pentru ca să-l cinstim şi mai mult ca pe Stăpânul cel preaînalt al vieţii şi al morţii;

b) pentru ca să fim pregătiți de moarte în tot momentul, și

c) pentru ca să micșoreze groaza ce simțim când ne gândim, că moartea se apropie.

Trebue dar să fim gata de moarte în orice clipă, fiind împăcați cu Dumnezeu, cu aproapele și cu cugetul nostru.

105. Care este starea sufletelor după moarte?

După despărțirea lor de trup, sufletele sunt supuse judecății lui Dumnezeu și-și primesc fericirea sau osânda meritată de faptele lor. Nici fericirea, nici osânda primită nu sunt însă depline și de veci, ci numai în parte și vremelnice, adică până la judecata de apoi, când fiecare își va primi plata deplină și veșnică. In acest timp, adică atât cât nu sunt unite cu trupurile, sufletele nu pot face nimic pentru schimbarea stării lor din mai rău în mai bine. Numai cei rămași în viață pot dobândi dela Dumnezeu, prin rugăciuni și milostenie și mai ales prin aducerea jertfei cei fără de sânge, ușurarea de păcate a sufletelor celor răposați. Avem dar datoria de a face pomeniri și rugăciuni pentru cei răposați și a îngriji ca și urmașii noștri să facă pentru noi același lucru, după ce vom trece din această viață.

Papistașii învață, că afară de raiu și de iad, adică de cele două locuri în care merg sufletele celor drepți și ale celor păcătoși, mai este un al treilea loc mijlociu, numit focul curățitor, în care se duc sufletele celor care nu și-au făcut în viață osânda vremelnică pentru păcate. In acel foc, sunt chinuite sufletele o vreme mai scurtă sau mai îndelungată, după greutatea osândei ce au de ispășit și după aceea trec în raiu.

106. Pentru ce trebue să învieze trupurile?

Este de trebuință să învieze trupurile, pentru ca și ele să fie părtașe la fericirea sau munca veșnică

pe care o va primi sufletul, după cum părtaşe au fost cu el în vieaţa pământească la faptele bune sau rele pe care le-a săvârşit.

107. Când va fi învierea trupurilor?

Invierea trupurilor sau învierea obştească va fi la sfârşitul lumii. Când însă va fi sfârşitul lumii nu ştim, căci după zisa Mântuitorului, aceasta n'o ştiu nici îngerii lui Dumnezeu din cer.

108. Oare vor învia toţi morţii?

Desigur, toţi morţii vor învia, spre a-şi da seama de faptele lor înaintea dreptului Judecător, iar viii care vor fi în vieaţă în ziua învierii obşteşti se vor schimba într'o clipă, ca şi cei morţi, cum zice Apostolul: „Că nu toţi vor fi adormiţi, dar toţi ne vom schimba într'o clipă la glasul trâmbiţei de apoi", (I Cor. XV, 15).

ARTICOLUL XII.

„Şi vieaţa veacului ce va să fie. Amin".

109. Ce se spune în acest articol?

In acest articol se spune, că adevăratul creştin aşteaptă vieaţa de veci, adică vieaţa fericită care va urma după învierea morţilor şi după judecata de obşte.

110. Ce fel va fi vieaţa de veci?

Vieaţa de veci va fi, pentru cei care au iubit pe Dumnezeu şi au păzit poruncile sale în vieaţa pământească, fericire fără sfârşit şi atât de mare, că

mintea omenească nu şi-o poate închipui, cum zice Apostolul: „Ceea ce ochiul n'a văzut şi urechea n'a auzit şi la mintea omului nu s'a suit, aceea a pregătit Dumnezeu celor ce-l iubesc pe Dânsul", (1 Cor. II, 9).

Ea va sta mai ales în unirea cu Dumnezeu prin dragoste, în privirea feţei lui şi în împărtăşirea de bucuria şi slava veşnică dimpreună cu îngerii şi cu sfinţii.

Nu toţi drepţii însă vor fi la fel de fericiţi, ci fericirea fiecăruia va fi potrivită cu meritele sale, cum iarăşi zice Apostolul: „Alta este strălucirea soarelui, alta a lunii şi alta a stelelor, că stea de stea se deosebeşte în strălucire. Aşa şi la învierea morţilor" (I Cor. XV, 41-42).

111. Care va fi soarta celor păcătoşi în vieaţa viitoare?

Păcătoşii nu vor pieri după învierea şi judecata de apoi, ci vor trăi şi ei în veac, dar nu spre a fi fericiţi, ci spre a fi munciţi deapururi după faptele lor, la un loc cu diavolii. De aceea vieaţa lor nici nu se numeşte vieaţă veşnică, ci moarte veşnică.

112. Ce însemnează cuvântul Amin, dela sfârşitul Crezului?

Cuvântul Amin este un cuvânt evreesc şi însemnează „Aşa să fie" sau „Aşa este" şi s'a pus aici, spre a arăta, că noi trebue să credem neclintit toate cele ce mărturisim în Crez.



II. NĂDEJDEA.

113. Ce este nădejdea?

Nădejdea este un dar dumnezeiesc, prin care aşteptăm cu încredere ca Dumnezeu să aducă la îndeplinire tot ce a făgăduit pentru mântuirea şi fericirea noastră în vieaţa aceasta şi în cea viitoare. Nădejdea creştină are ca temelie pe Iisus Hristos care ne-a dat făgăduiala vieţii de veci (Timotei I, 1), şi ne-a asigurat că „orice vom cere în numele Său, vom dobândi". (Ioan, XIV, 18). Ea este nedespărţită de credinţă, peste care se clădeşte şi o desăvârşeşte.

114. In ce se cuprinde nădejdea creştină?

Nădejdea creştină se cuprinde în rugăciune şi în cele nouă fericiri.

115. Ce este rugăciunea?

Rugăciunea este înălţarea sufletului către Dumnezeu, spre a-l lăuda, a-i cere ceva, sau a-i mulţumi pentru binefacerile ce ne-a dat. Ea este dar de trei feluri: de laudă, de cerere şi de mulţumire.

116. Pentru ce trebue să ne rugăm?

Trebue să ne rugăm, pentrucă rugăciunea ne apropie de Dumnezeu şi ne face mai evlavioşi şi mai hotărîţi în lupta împotriva răului şi în săvârşirea binelui; pentrucă ne mângâie şi ne întăreşte în nenorocire şi ne ajută în strâmtorare şi pentrucă prin ea dobândim şi păstrăm harul dumnezeiesc trebuitor pentru mântuire.

117. Cum trebue să ne rugăm?

Trebue să ne rugăm:

a) cu luare-aminte şi cu cuviinţă, adică să avem gândul îndreptat spre Dumnezeu şi spre cele ce rostim, iar nu aiurea;

b) cu umilinţă, adică să ne recunoaştem slăbiciunea şi nevrednicia înaintea lui Dumnezeu şi să nu socotim, că ni se cuvine orice vom cere, ci să aşteptăm ca Dumnezeu să ne împlinească cererea când şi cum va voi El;

c) cu încredere, adică să nu ne îndoim, că Dumnezeu va asculta rugăciunea noastră şi o va împlini într'un chip oarecare, dacă ea va fi dreaptă şi folositoare de suflet; şi

d) stăruitor, adică să nu încetăm a ne ruga, chiar dacă rugăciunile de mai 'nainte nu ne-au fost ascultate.

118. Când trebue să ne rugăm?

Mântuitorul ne îndeamnă să ne rugăm fără încetare (Luca XVIII, 1), căci rugăciunea este pentru suflet, ceea ce respiraţia este pentru trup şi pentrucă orice am face, putem să ne înălţăm în acelaşi timp mintea la Dumnezeu şi deci să ne rugăm în tot momentul. Dacă nu facem aceasta, trebuie neapărat

să ne rugăm cel puțin dimineața și seara, la așezarea și sculare dela masă, oridecâteori începem sau sfârșim un lucru și în orice împrejurare fericită sau nefericită. Mai ales în Duminici și sărbători trebue să ne rugăm mai mult și mai cu căldură, căci acestea sunt zile de întărire sufletească.

119. Unde trebue să ne rugăm?

Este îngăduit să ne rugăm în orice loc ne-am afla. Când suntem la noi acasă, să ne rugăm în singurătatea camerei noastre, cum ne învață Domnul Hristos. (Matei, VI, 6), iar când suntem pe drum, sau la lucru, să ne rugăm unde ne găsim. In Duminici și sărbători însă trebue să ne ducem la biserică și acolo să ne rugăm împreună cu ceilalți creștini, căci rugăciunea obștească sporește pietatea inimii.

120. Care este cea mai potrivită rugăciune?

Cea mai potrivită rugăciune este „TATĂL NOSTRU", sau *„rugăciunea domnească"*, numită astfel pentrucă este dată de însuși Mântuitorul Hristos. Ea sună astfel: „Tatăl nostru carele ești în ceruri, sfințească-se numele tău; vie împărăția ta; facă-se voia ta, precum în cer așa și pe pământ; pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă; și nu ne duce în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Că a ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin".

EXPLICAREA RUGĂCIUNII „TATĂL NOSTRU".

121. Câte părţi are rugăciunea domnească?

Rugăciunea domnească are trei părţi: chemarea, cererile şi încheierea.

122. Care este chemarea?

Chemarea sunt cuvintele: „Tatăl nostru carele eşti în ceruri".

123. Pentru ce numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru"?

Numim pe Dumnezeu „Tatăl", pentrucă El a făcut, ţine şi cârmueşte lumea şi pentrucă noi, creştinii, am primit în deosebi dreptul de a ne numi fii lui Dumnezeu, pentru cuvântul că am crezut în Iisus Hristos, Fiul Său. Şi zicem „Tatăl nostru", iar nu „Tatăl meu", chiar şi când ne rugăm fiecare în parte, pentrucă, rostind această rugăciune, nu ne rugăm fiecare numai pentru noi, ci pentru toţi oamenii.

124. De ce zicem „Carele eşti în ceruri"?

Zicem de Dumnezeu, că este în ceruri sau îl numim Tatăl ceresc, mai întâi spre a nu-l confunda cu părinţii noştri de pe pământ şi al doilea, pentru ca atunci când ne rugăm, să nu ne gândim la cele pământeşti, ci numai la cele cereşti.

CEREREA I.

125. **Cererea întâi este: „Sfinţească-se numele tău".**

Prin această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea harul Său, nouă şi tuturor oamenilor, ca să facem numai fapte bune, aşa încât prin faptele noastre şi pentru ele oricine să preamărească sfântul nume al Domnului.

CEREREA II.

126. **A doua cerere este: „Vie împărăţia ta".**

In această cerere, ne rugăm pentru trei lucruri:

a) ca Biserica sau împărăţia văzută a lui Dumnezeu, să se întindă peste tot pământul, să cuprindă în sânul ei întreaga omenire;

b) ca împărăţia cea nevăzută a harului dumnezeiesc să stăpânească în inimile noastre, adică Dumnezeu să ne dea puterea de a vieţui potrivit poruncilor sale; şi

c) ca să ne facem fii ai împărăţiei viitoare a lui Dumnezeu, adică părtaşi ai fericirii de veci.

CEREREA III.

127. **A treia cerere este: „Facă-se voia ta, precum în cer aşa şi pe pământ".**

In această cerere, ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea ajutorul harului său, ca să împlinim pe pământ sfânta Sa voie, aşa cum o împlinesc îngerii în ceruri.

128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?

Implinim voia lui Dumnezeu, dacă urmăm poruncile Sale şi ascultăm de sfatul şi îndemnul mai marilor noştri; dacă primim fără murmur toate încercările la care El ne supune, fie ca pedeapsă pentru păcatele noastre, fie ca să ne întărească în calea binelui şi dacă socotim ca un dar al său bunurile de care ne împărtăşim în viaţă şi nu ne pierdem cumpătul când înnotăm în belşug şi mulţumire. Pilda cea mai desăvârşită de împlinire a voiei lui Dumnezeu, ne-a dat-o Mântuitorul Hristos şi după El sfinţii în deobşte.

CEREREA IV.

129. A patra cerere este: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi".

In această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea tot ce este de trebuinţă pentru întreţinerea şi sporirea bunei stări a sufletului şi a trupului, cele două părţi care alcătuesc fiinţa noastră. Adică ne rugăm pentru luminarea şi îmbogăţirea minţii, pentru buna îndrumare a inimii şi pentru întărirea voiei, cum şi pentru sănătate, hrană trupească, îmbrăcăminte, locuinţă şi tot ce este de trebuinţă în viaţa de toate zilele.

130. De ce cerem numai „pâine" şi nu cerem şi celelalte bunuri de care avem trebuinţă?

Mântuitorul întrebuinţează numai cuvântul „pâine", pentrucă vrea să ne înveţe a ne ruga numai pentru ceea ce este de neapărată trebuinţă în viaţa de toate zilele.

Precum sunt multe feluri de bucate cu care se poate hrăni omul, dar pâinea este hrana cea mai simplă și totuși cea mai de căpetenie, de care nu ne putem lipsi niciodată, tot astfel sunt și multe feluri de haine, locuințe și alte bunuri trebuitoare în viață. Noi însă nu trebue să râvnim pe cele mai luxoase, mai scumpe și mai mari și ca să avem de toate din belșug, ci să ne mulțumim cu cele mai modeste și să nu dorim mai mult decât ne este de neapărată trebuință. Aceasta nu însemnează, că avuția este un rău și că Dumnezeu oprește îmbogățirea, ci că nu trebue să purtăm grijă în primul rând de bunurile materiale, ci „să căutăm mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și celelalte vor urma", cum zice Domnul Hristos, adică să ne gândim mai întâi la Dumnezeu și la suflet și trebuințele lui și după aceea numai la trup.

131. Oare numai pentru o zi trebue să cerem cele trebuitoare sufletului și trupului?

Cuvântul „astăzi" din această cerere are două înțelesuri:

a) înțelesul de „zi", adică trebue să ne rugăm lui Dumnezeu și să-i cerem în fiecare zi cele cuprinse în această cerere;

b) înțelesul de „viață pământească", adică cerem dela Dumnezeu toate cele ce ne sunt de trebuință în viața pământească și pentru toată durata ei.

CEREREA V.

132. A cincia cerere este: „Și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă".

Aci rugăm pe Dumnezeu să ne ierte greșalele și ne legăm să iertăm și noi celor ce ne greșesc nouă.

Mântuitorul spune, că, dacă nu iertăm greşalele semenilor noştri, nici Dumnezeu nu ne iartă nouă pe ale noastre. El spune chiar mai mult. El învaţă, că Dumnezeu nu primeşte nici darul aceluia care este supărat pe fratele său. Când zicem dar „precum şi noi iertăm celor ce ne greşesc nouă", nu ne luăm numai îndatorirea a ierta în viitor pe cei care ne-ar greşi cu ceva, ci mărturisim că am iertat deja, că obicinuim să iertăm totdeauna pe cei care ne greşesc, căci iertarea noastră trebue să premeargă iertării ce cerem dela Dumnezeu şi dacă n'am făcut-o, ne rugăm în zadar.

Iertarea greşalelor aproapelui este o condiţiune neapărată pentru bunul traiu al oamenilor în societate. Dacă oamenii nu şi-ar ierta unii altora greşalele, ar trebui să stea veşnic în ceartă şi în războiu, şi traiul laolaltă ar fi cu neputinţă. Trebuie însă să învăţăm şi să povăţuim pe cei care-i iertăm, ca să nu mai greşească şi când greşalele sunt mari, să le aplicăm chiar pedepse ispăşitoare, căci altfel îi nărăvim.

CEREREA VI.

133. A şasea cerere este: „Şi nu ne duce în ispită".

In această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne ferească de ispitele care au ca ţintă pieirea noastră şi să ne dea harul Său, ca să ieşim biruitori din ele, atunci când El ne îngăduie.

134. De unde vin ispitele, pentru ce vin şi cum le înlăturăm?

Ispitele sunt de două feluri: In înţelesul de încercare pentru întărirea credinţei, ele vin dela Dumne-

zeu. Astfel a fost ispita lui Iov, a Mântuitorului în pustie, etc. In înţelesul de amăgire, de cursă întinsă omului, spre a-l pierde, sufleteşte, ele vin din propriile noastre dorinţe şi pofte desordonate, dela alţi oameni şi dela diavolul.

Acest al doilea fel de ispite sunt ispite rele şi de ele rugăm pe Dumnezeu să ne scape. Orideunde ar veni ispitele cele rele, ele nu ne vin decât cu îngăduirea lui Dumnezeu şi Dumnezeu le îngăduie:

a) pentru ca să pună la încercare credinţa noastră faţă de El; şi

b) pentru ca meritul nostru să fie şi mai mare, dacă le învingem.

De aceea ispita în sine nu este un păcat, ci numai prilej spre păcat pentru cei slabi şi prilej de înălţare şi biruinţă pentru cei tari în credinţă.

De ispită scăpăm prin priveghere şi rugăciune, cum zice Mântuitorul: „Priveghiaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită“ (Matei, XXVI, 41).

CEREREA VII.

135. A şaptea cerere este: „Ci ne izbăveşte de cel rău“.

In această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne scape de tot ce este rău şi vătămător pentru sufletul şi trupul nostru cum sunt d. p. pentru suflet boalele, foametea, războiul ş. a., păcatul, diavolul şi muncile iadului pentru suflet.

136. Care este încheierea?

Incheierea este: „Că a ta este împărăţia şi puterea şi slava: a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin“. In ea ne exprimăm încrederea, că Dumnezeu ne va da

tot ce i-am cerut în rugăciunea domnească, pentrucă El este stăpânul lumii şi Tatăl nostru care poate tot ce voieşte.

FERICIRILE.

137. Câte fericiri sunt?

Fericirile făgăduite de Domnul nostru Iisus Hristos în predica sa de pe munte sunt nouă.

FERICIREA I.

138. Intâia fericire este: „Fericiţi cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăţia cerurilor".

Prin cuvintele „săraci cu duhul" se înţeleg acei oameni care niciodată nu socotesc, că au agonisit din destul învăţături folositoare, deprinderi frumoase, fapte bune şi tot felul de comori sufleteşti şi niciodată nu se îngâmfează cu ceeace au, niciodată nu se dau lenei, ci necontenit se străduiesc pe calea binelui şi roagă stăruitor pe Dumnezeu să le dea ajutorul Său, ca să o scoată la bun sfârşit. Acestor suflete, veşnic frământate de dorul de mai bine, Mântuitorul le făgăduieşte odihna şi fericirea vieţii de veci, căci acesta este înţelesul de aici al zicerii „împărăţia cerurilor".

FERICIREA II.

139. A doua fericire este: „Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia".

Înţelesul acestei fericiri este, că cei care plâng, adică se căesc de păcatele făcute, vor dobândi mângâiere sau iertare. Nimeni nu trebue dar să desnă-

dăjduiască din cauza păcatelor ce a făcut şi să cadă în nepăsare şi nelucrare, ci numai să-i pară rău în chip sincer şi Dumnezeu îl va ajuta.

FERICIREA III.

140. **A treia fericire este: „Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul".**

Blândeţea este o însuşire a sufletului, neapărat trebuitoare pentru bunul traiu al oamenilor laolaltă. Dacă în societate n'ar fi şi oameni blânzi, care să îndure fără murmur vorbele aspre şi nedreptăţile celor răi şi violenţi, care să răspundă cu o vorbă bună la insulte, cu un surâs la ameninţări, care să ştie întotdeauna să potolească pornirile celor pătimaşi şi să pregătească în tot locul un fel de atmosferă caldă şi aromată, atunci de sigur certurile şi scandalurile nu s'ar mai sfârşi şi traiul pe pământ ar fi de nesuferit. Pentru acest cuvânt, Mântuitorul fericeşte pre cei blânzi, făgăduindu-le stăpânirea pământească, adică fericirea chiar şi în această vieaţă, pe lângă cea din vieaţa viitoare, pe care şi-au asigurat-o. Şi într'adevăr, cel blând împărăţeşte pe pământ, căci oricât de neînsemnat ar fi locul ce ocupă, el este iubit şi cinstit de toţi, e mulţumit în sufletul său şi dacă îi lipseşte ceva, uşor găseşte.

FERICIREA IV.

141. **A patra fericire este: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura".**

Această fericire priveşte nu numai pe aceia care sufăr tot felul de nedreptăţi şi de aceea doresc drep-

tatea cum doreşte cel flămând pâine şi cel însetat apă, ci mai ales pe cei care sunt dureros impresionaţi de observarea nedreptăţii ce domneşte între oameni, aproape oriunde ne aruncăm privirile şi care doresc din toată inima ca, nedreptatea să ia sfârşit cât mai de grabă. Şi unii şi alţii se vor sătura de ceea ce doresc, căci Dumnezeu judecătorul, cel nepărtinitor, va ţine judecată, va da dreptate tuturor celor ce au fost lipsiţi de ea şi va pedepsi cu asprime pe săvârşitorii de nedreptate.

FERICIREA V.

142. A cincia fericire este: „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui".

Milostivi se zic acei oameni care dau din inimă tot ajutorul ce pot celor care se află în nevoie şi nenorocire. Milostenia izvorăşte din dragoste şi este tot atât de folositoare şi celui ce o primeşte ca şi celui ce o face. Milostivul va fi la rândul său miluit de Dumnezeu atât în vieaţa aceasta, cât şi la judecata de apoi. Faptele milosteniei sunt de două feluri: unele care privesc sufletul şi altele care privesc trupul. Dintre cele care privesc sufletul cele mai însemnate sunt: *a)* întoarcerea celor rătăciţi şi aducerea lor pe calea cea dreaptă; *b)* învăţarea celor neştiutori şi nepricepuţi; *c)* sfătuirea celor ce au trebuinţă de sfat; *d)* rugăciunea către Dumnezeu pentru aproapele nostru; *e)* mângâierea celor întristaţi; *f)* răsplătirea răului cu bine; *g)* iertarea greşalelor împotriva noastră. Cele mai însemnate fapte de milostenie cu privire la trup sunt următoarele: *a)* ospătarea celui flămând; *b)* adăparea celui însetat; *c)* îmbrăcarea celui gol; *d)* cercetarea celor din închisori;

e) cercetarea celor bolnavi; *f)* găzduirea călătorilor; *g)* îngroparea celor ce au murit în sărăcie sau pe care n'are cine să-i îngroape.

FERICIREA VI.

143. **A şasea fericire este: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu".**

Aci se fericesc cei cu inima curată, adică cei care alungă din inimă orice gând sau dorinţă rea. Acestora li-se făgăduieşte ca plată vederea lui Dumnezeu, adică petrecerea împreună cu Dânsul, ceea ce este cea mai mare fericire în vieaţa viitoare.

FERICIREA VII.

144. **A şaptea fericire este: „Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema".**

Pacea este cel dintâi lucru de care aşezările omeneşti mari şi mici au neapărată nevoie, ca să poată înflori. Cine ajută la păstrarea păcii a bunei înţelegeri, acolo unde ea domneşte şi la întronarea ei din nou acolo unde a fost turburată, acela face oamenilor nespus de mare bine şi dobândeşte dreptul de a se numi „Fiul lui Dumnezeu", nume care ne aminteşte de adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, care a venit în lume spre a aduce pacea între oameni.

FERICIREA VIII.

145. **A opta fericire este: „Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a acelora este împărăţia cerurilor".**

In ea se fericesc cei prigoniţi pentru dreptate, adică pentrucă au mărturisit adevărul şi li se făgă-

dueşte — ca şi celor săraci cu duhul — împărăţia cerurilor.

FERICIREA IX.

146. A noua fericire este: „Fericiţi veţi fi când vă vor ocărî şi vă vor izgoni şi, minţind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina mea. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri".

Aci se fericesc cei care îndură tot felul de prigoniri din cauza sau pentru numele lui Hristos, adică pentrucă sunt creştini şi li-se făgăduieşte mare răsplată în cer.

147. Ce trebue să socotim îndeobşte despre faptele pentru care se făgăduieşte fericirea?

Trebue să socotim, că aceste fapte bune sunt aşa de strâns legate între ele, că cine are cu adevărat una, le are şi pe celelalte şi cui îi lipseşte una, îi lipsesc toate şi că ele aduc ca plată celor ce le fac nu numai fericirea veşnică sau cerească, ci şi pe cea trecătoare sau pământească. Iată dar că bunul creştin poate fi fericit şi în viaţa aceasta şi în cea viitoare, pe când păcătoşii vor fi nefericiţi în viaţa viitoare şi sunt nefericiţi de cele mai multe ori şi în această viaţă.



III. DRAGOSTEA.

148. Ce este dragostea?

Dragostea este un dar dumnezeiesc, prin care ne simţim îndemnaţi să iubim pe Dumnezeu ca binele nostru cel mai înalt şi să împlinim tot ce porunceşte El pentru mântuirea şi fericirea noastră şi a aproapelui nostru. Ea se arată îndeosebi prin fapte bune şi întregeşte credinţa şi nădejdea, desăvârşind mântuirea.

149. Pe cine trebue să iubim?

Trebue să iubim pe Dumnezeu, pe aproapele nostru şi pe noi înşine, căci aşa ne-a poruncit Domnul Hristos. „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi“ (Matei XXII, 37).

150. Pentru ce trebue să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate?

Trebue să iubim pre Dumnezeu mai pre sus de toate, pentrucă El ne-a făcut, ne ţine şi ne dă tot felul de bunătăţi, îngrijindu-se mai ales de mântuirea şi fericirea noastră.

151. In ce chip îşi arată omul dragostea către Dumnezeu?

Omul îşi arată dragostea către Dumnezeu, dacă-i împlineşte poruncile.

152. Care sunt poruncile dumnezeeşti cele mai însemnate?

Dumnezeu şi-a spus voia sa în cele 10 porunci pe care le-a dat lui Moisi pe muntele Sinai şi pe care Iisus Hristos le-a exprimat mai pe scurt şi le-a recomandat urmaşilor săi în cuvintele: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi".

EXPLICAREA CELOR ZECE PORUNCI.

153. Cum se împart cele 10 porunci?

Cele zece porunci se împart în două: cele patru dintâi cuprind datoriile către Dumnezeu, iar cele şase din urmă, datoriile către aproapele. Aşa au şi fost ele scrise pe cele două table de piatră pe care au fost date lui Moisi.

PORUNCA I.

154. Cea dintâi din porunci este pe scurt aceasta: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău. Să nu ai alţi dumnezei afară de mine".

155. Ce porunceşte Dumnezeu în această poruncă?

In această poruncă, Dumnezeu ne descopere, că El singur este Dumnezeu adevărat, căruia se cuvine

cinstea şi slava dumnezeiască. Ne porunceşte ca numai Lui să ne închinăm, în El să credem, pe El să-L iubim şi în El să nădăjduim şi opreşte păcatele împotriva credinţei, iubirii şi nădejdii în Dumnezeu.

156. **In câte feluri putem să cinstim pe Dumnezeu?**

Pe Dumnezeu putem şi trebue să-L cinstim în două feluri: *a)* lăuntric, afierosindu-i toate gândurile, simţirile şi dorinţele noastre şi *b)* văzut, mărturisindu-l şi nelepădându-ne de El, oricare ar fi prigonirile ce am îndura şi luând parte la sfintele slujbe rânduite de El şi de sfânta Sa Biserică.

157. **Cum se păcătueşte împotriva credinţei în Dumnezeu?**

Impotriva credinţei în Dumnezeu păcătuiesc mai întâi ateii, adică cei care nu cred că este Dumnezeu; apoi păgânii şi idololatrii, adică cei care se închină la zei mincinoşi; după aceea ereticii, adică cei care cred altfel decum învaţă adevărata Biserică şi în sfârşit toţi câţi aleargă la descântece, vrăjitorii, farmece şi sunt stăpâniţi de credinţe deşarte.

158. **Cine păcătueşte împotriva nădejdii în Dumnezeu?**

Impotriva nădejdii în Dumnezeu păcătueşte întâi cel care se conduce de nădejdea greşită, că oricât ar păcătui de mult, Dumnezeu îl va ierta, fără ca el să dea semne de îndreptare, căci Dumnezeu este bun, şi al doilea cel care, dimpotrivă, pierde orice nădejde că Dumnezeu îl va ierta şi din această pricină nu se mai osteneşte pe calea binelui.

159. Cine păcătueşte împotriva dragostei către Dumnezeu?

Impotriva dragostei către Dumnezeu păcătuesc cei care urăsc pe Dumnezeu, sau care se iubesc pe sine ori lumea mai mult decât pe Dumnezeu. Astfel cel care huleşte şi înjură pe Dumnezeu arată prin faptă că-l urăşte. Ingâmfatul, care se preţueşte pre sine peste măsură nesocoteşte pe Dumnezeu, iar sgârcitul iubeşte banii, lacomul mâncarea şi băutura mai mult decât pe Dumnezeu.

160. Se cade oare a ne închina îngerilor şi sfinţilor?

Da. Trebue să ne închinăm şi îngerilor şi sfinţilor, pentrucă închinarea ce le-o dăm lor este deosebită de cea pe care o dăm lui Dumnezeu. Pe îngeri şi pe sfinţi îi rugăm numai ca pe unii ce sunt aproape de Dumnezeu, să mijlocească la El prin rugăciunile lor pentru noi, iar nu să ne ajute cu puterea lor. Şi pe unii şi pe alţii nu-i socotim dar ca Dumnezeu şi nu-i adorăm, ci numai îi venerăm, adică le arătăm respect, cum arătăm şi oamenilor în vieaţă, care aduc servicii însemnate Bisericii sau ţării, ori se disting prin învăţătură, înţelepciune sau virtute îndeobşte.

PORUNCA II.

161. A doua poruncă este: „Să nu-ţi faci chip cioplit, nici asemănare vreunui lucru ce este în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să serveşti lor".

162. Ce ne învaţă această poruncă?

Această poruncă învaţă că nu trebue să ne închinăm la idoli, adică la lucruri făcute de mâna ome-

nească şi socotite ca dumnezei. Inchinarea la idoli sau idololatria era foarte răspândită pe vremea când a dat Dumnezeu poporului evreu cele 10 porunci prin Moisi, de aceea se atrage deosebită luare-aminte a fiilor acestui neam, să se ferească de ea. Şi azi mai sunt încă neamuri prin nordul Asiei, prin inima Africei şi prin insulele Oceaniei, care se închină la idoli. Dar forme de idololatrie foarte răspândite şi printre noi sunt: lăcomia de mâncări şi băuturi, căci „Dumnezeul lacomului este pântecele", cum zice Apostolul (Fil. III, 19); iubirea de bani, pe care iarăşi Apostolul o numeşte „închinarea la idoli". (Col. III, 5); trufia sau preţuirea de sine peste măsură, precum şi credinţa în ursită, în descântece, în vrăji, în vorbirea cu morţii, ş. a.

163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă?

Cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă, pentrucă noi nu ne închinăm lemnului sau văpselelor din care sunt făcute ele, nici chipului înfăţişat de ele, ci sfinţilor pe care ele îi înfăţişează. Icoanele sunt pentru noi numai un îndemn, ca să ne putem înălţa mai uşor mintea la sfinţii cei aleşi şi bine plăcuţi ai lui Dumnezeu, spre a lua îndemn, să facem şi noi fapte la fel cu ale lor. Pentru neştiutorii de carte, sfintele icoane sunt ca o carte în care oricine poate citi. Afară de aceasta, ele sunt podoaba cea mai potrivită pentru sfintele lăcaşuri şi pentru casele creştinilor.

Papistaşii şi protestanţii păcătuesc împotriva acestei porunci, pentrucă ei primesc în biserică tot felul de statui ale Mântuitorului şi ale sfinţilor. Pe de altă parte protestanţii nu dau icoanelor cinstea cuvenită, ci le socotesc ca lucruri de podoabă ale sfintelor locaşuri. Unii dintre ei — cum sunt calvinii şi adventiştii — nici nu vor să audă de icoane.

PORUNCA III.

164. Porunca a treia este: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert".

165. Ce învaţă această poruncă?

Această poruncă învaţă că nu trebue să luăm în deşert, adică să nu necinstim numele lui Dumnezeu.

Se ia în deşert numele lui Dumnezeu:

a) Când se rosteşte cu uşurinţă sau în glumă, la mânie, ori în lucruri neînsemnate;

b) când se insultă sau se ia în bătaie de joc;

c) când se întrebuinţează ca blestem;

d) când se jură fals şi

e) când se calcă o făgăduială în toată forma.

166. Jurământul este dar oprit cu desăvârşire?

Nu. Jurământul nu este oprit. El este un act sfânt, căci luând pe Dumnezeu ca martor pentru adevărul ziselor noastre, recunoaştem că el este adevărul însuşi şi preaînaltul nostru Stăpân. De aceea jurământul este îngăduit, cu condiţiunea ca cel ce jură să spună numai adevărul şi ca chestiunea în care se jură să fie o chestiune însemnată, iar nu un lucru de nimic. In sfânta Scriptură găsim adesea, că Dumnezeu însuşi s'a jurat. Mântuitorul de asemeni nu s'a ferit să răspundă la întrebarea cu jurământ a arhiereului iudaic, iar sfinţii apostoli au jurat, când trebuinţa a cerut. Trebue însă să fugim de jurământul mincinos şi de jurământul făcut cu uşurinţă. In viaţa de toate zilele, cuvintele noastre de încredinţare trebuie să fie, cum zice Mântuitorul, da şi nu, iar de jurământ să ne servim numai în cazuri rare.

PORUNCA IV.

167. **A patra poruncă este: „Adu-ţi aminte de ziua a şaptea, ca s'o sfinţeşti. Şase zile lucrează şi sfârşeşte-ţi lucrul, iar în ziua a şaptea să nu faci niciun lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici vita ta, etc., căci este ziua de odihnă a Domnului".**

168. Ce ne învaţă această poruncă?

Această poruncă ne învaţă că trebue să sărbătorim ziua Domnului. Ca zi a Domnului, evreii au ţinut şi ţin şi astăzi Sâmbăta, iar noi creştinii ţinem Duminica, pentrucă în această zi a înviat din morţi Domnul Hristos şi-a izbăvit neamul omenesc din robia păcatului. Ţinând Duminica în locul Sâmbetei, noi nu călcăm această poruncă, căci scopul ei este de a sfinţi Domnului una din cele şapte zile ale săptămânii, oricare va fi aceea. Tot ca zi a Domnului trebue socotite şi celelalte sărbători bisericeşti afară de Duminici.

Dintre toate sectele care s'au îndepărtat de adevărata învăţătură a Bisericii, singuri adventiştii s'au întors la iudaism şi ţin Sâmbăta în locul Duminicii.

169. Cum trebue să ţinem zilele de sărbătoare?

In zilele de sărbătoare, nu trebue să ne îndeletnicim cu munca trupească obositoare, ci să ne odihnim trupul îngrijind de suflet. Trebue dar să mergem la biserică şi să ascultăm sfânta liturghie; să cetim cărţi folositoare de suflet, mai ales sfânta Scriptură, vieţile sfinţilor, predici şi istorioare morale, să facem tot felul de fapte bune, ca d. p. să ajutăm pe săraci, să cercetăm pe bolnavi, să învăţăm cele ale credinţei pe copii şi altele.

PORUNCA V.

170. A cincia poruncă este: „Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăeşti ani mulţi şi fericiţi pe pământ".

171. Ce cuprinde această poruncă?

Această poruncă cuprinde datoria impusă fiilor de a cinsti şi iubi pe părinţi, ca pe fiinţele cele mai scumpe lor şi ca pe cei mari binevoitori şi binefăcători ai lor după Dumnezeu.

172. Cum îşi arată copiii respectul şi iubirea de părinţi?

Copiii arată respect şi iubire de părinţi:
a) dacă ascultă de cuvântul lor;
b) dacă vorbesc de ei şi cu ei cuviincios;
c) dacă nu-i supără nici într'un fel şi
d) dacă-i ajută la nevoie.

173. Pe cine mai trebuie să respectăm şi să iubim ca pe părinţi?

Suntem datori să cinstim la fel ca pe părinţi pe toţi care în vreun fel poartă grijă de binele şi fericirea noastră. Astfel dascălii şi preoţii, ca părinţi ai noştri duhovniceşti, capul statului şi al Bisericii, legiuitorii, judecătorii şi toţi dregătorii publici, care au chemarea de a păzi averea, cinstea şi vieaţa tuturor cetăţenilor, trebue să se bucure de respectul şi iubirea noastră. Asemeni trebue să iubim, ca pe mamă, ţara sau patria şi să ne supunem în totul legilor ei. Cei mai tineri sunt apoi datori să respecte pe cei mai în vârstă decât ei şi slugile pe stăpâni.

174. Au şi părinţii datorii către copiii lor?

Se înţelege că părinţii au datorii de împlinit către copii. Astfel trebue să se îngrijească de buna lor creştere, să-i ferească de tot ce le-ar putea strica în vreun fel, să-i înveţe o îndeletnicire sau un meşteşug după urma căruia să poată trăi sau la care să alerge în caz de nevoie, să le dea toate cele de trebuinţă până când se vor face mari, ş. a. Tot astfel şi autorităţile politice şi bisericeşti sunt datoare să se îngrijească de tot ce priveşte bunăstarea trupească şi sufletească a membrilor statului şi Bisericii, iar stăpânii să fie buni şi drepţi cu slugile, să le plătească simbria cu care le-au tocmit, să le înveţe ce este bine şi să le ferească de rău.

PORUNCA VI.

175. A şasea poruncă este: „Să nu ucizi".

176. Ce opreşte această poruncă?

Această poruncă opreşte uciderea şi sinuciderea, adică ridicarea vieţii aproapelui şi a noastră.

177. Este un singur fel de ucidere?

Nu, ci sunt două feluri de ucidere: trupească şi sufletească. Uciderea trupească este ridicarea vieţii trupeşti a cuiva, ori lovirea şi rănirea care duc mai târziu la moarte, precum şi tratarea cu asprime, care amărăşte şi scurtează vieaţa. Tot ca ucidere se socoteşte şi expunerea cu uşurinţă la primejdii şi necumpătarea în mâncare, băutură şi petreceri, care strică sănătăţii.

Uciderea sufletească este pilda rea şi sminteala, adică momirea intenţionată la păcat a aproapelui sau

scandalizarea lui prin vorbe şi fapte necuviincioase, ceea ce aduce după sine moartea sufletului.

Nu sunt vinovaţi de ucidere acei care apărându-şi vieaţa, averea şi cinstea, ar face vreun rău sau chiar ar ucide pre cei care i-au atacat. Tot astfel nu sunt vinovaţi soldaţii cari ucid pe duşmani în războiu, căci ei îşi apără patria.

178. Este mare păcat uciderea?

Uciderea este cel mai mare păcat pe care-l poate săvârşi cineva faţă de aproapele şi de sine însuşi, pentrucă orice rău am face cuiva sau nouă înşine se mai poate repara, dar vieaţa, care este bunul cel mai de preţ al omului, nu se mai poate înapoia celui care a fost lipsit de ea.

PORUNCA VII.

179. A şaptea poruncă este: „Să nu fii desfrânat".

180. Ce se opreşte în această poruncă?

In această poruncă se opresc orice cuvinte şi fapte necuviincioase, adică de care trebue să se ruşineze omul înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor de omenie.

181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?

Ne putem feri de acest păcat fugind de gândurile şi poftele necurate, de vorbele, glumele, cântecele şi jocurile uşuratice, de priveliştele necuviincioase, de adunările oamenilor răi, de citirea cărţilor imorale, de beţie, lene, ş. a.

182. Este mare păcat desfrânarea?

Desfrânarea este un foarte mare păcat, pentrucă răpește omului nevinovăția, îi otrăvește sufletul și trupul, stricându-i sănătatea, îl face să cadă în alte păcate și-l afundă în mizerie și rușine.

Istoria ne arată că popoarele care s'au dedat la desfrânare s'au sfârșit trist și înainte de vreme. Tot astfel este și cu fiecare om în parte: Cine se aruncă în brațele desfrânării, se sinucide.

PORUNCA VIII.

183. A opta poruncă este: „Să nu furi".

184. Ce se oprește în această poruncă?

In această poruncă se oprește furtul, adică însușirea pe nedrept a averii altuia. Sunt mai multe feluri de furt:

a) luarea pe ascuns a lucrului altuia se chiamă furt sau furtișag;

b) luarea cu sila se chiamă răpire;

c) luarea prin mijloace viclene, ca de pildă prin falsificări de zapise, ori cu măsuri sau bani falsi, se chiamă înșelătorie;

d) luarea de dobândă mare se chiamă cămătărie;

e) luarea de bani de către funcționari dela cetățeni, spre a face lucruri neiertate sau a-și închide ochii față de călcările de lege, se chiamă mituire.

Insfârșit, oprirea plății lucrătorilor și a simbriei servitorilor, neîntoarcerea lucrului luat cu împrumut, neîmplinirea datoriei impusă de slujba pe care o are cineva ș. a., sunt tot furt.

185. Ce învăţătură tragem din această poruncă?

Din această poruncă învăţăm, că omul este dator să-şi agonisească avere pe căi cinstite şi drepte, să respecte avutul altuia şi să dea fiecăruia ceea ce datoreşte.

PORUNCA IX.

186. A noua poruncă este: „Să nu mărturiseşti mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău".

187. Ce se opreşte în această poruncă?

In această poruncă se opreşte mărturia mincinoasă, minciuna, clevetirea, bănuiala nedreaptă, ascultarea vorbei de rău şi orice poate vătăma averea sau cinstea aproapelui şi se porunceşte spunerea adevărului cu orice preţ şi în orice împrejurare.

188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?

Minciuna nu este iertată niciodată şi în nicio împrejurare, pentrucă este nedemnă de om şi pedepsită de Dumnezeu şi pentrucă cel care spune la început minciuni, care nu pot pricinui mult rău, se va deprinde cu vremea să spună minciuni care pot pricinui nespus de mare rău.

PORUNCA X.

189. A zecea poruncă este: „Să nu pofteşti femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici ţarina lui... nici nimic al lui".

190. Ce se opreşte în această poruncă?

Această poruncă trece de pe tărâmul faptelor pe tărâmul sufletului şi opreşte pofta neiertată după bunurile altuia. Nu este deajuns numai să nu furăm lucrul aproapelui, dar nu trebue nici măcar să-l dorim, căci dacă dorim sau poftim, o să căutăm şi mijlocul de a ni-l însuşi şi astfel trecem dela gând la faptă. Dacă însă inima ne este curată, dacă alungăm din ea poftele rele, atunci nu mai suntem în primejdie de a săvârşi fapte rele. In aceasta stă desăvârşirea morală.

191. Are omul şi datorii către sine?

In cele 10 porunci se vorbeşte numai despre datoriile omului către Dumnezeu şi către aproapele, pe când despre datoriile către sine nici nu se pomeneşte. Pricina este că omul ştie din fire, că are datorii către sine.

Mântuitorul Hristos, rezumând toate cele 10 porunci în dragostea către Dumnezeu şi către aproapele, dă ca normă a dragostei către aproapele datoriile omului către sine însuşi, arătând astfel care sunt datoriile omului către sine. Şi e bine să se spună ce datorii are omul către sine însuşi, pentrucă mulţi nu cunosc aceste datorii sau îşi fac idee greşită de ele.

192. Cum se împart datoriile omului către sine însuşi?

Datoriile omului către sine însuşi se pot împărţi în datorii către sufletul său şi datorii către trupul său.

193. Care sunt datoriile omului către sufletul său?

Sufletul omului are mai multe însuşiri sau puteri cu care stăpâneşte trupul şi se pune în legătură cu lumea din afară. Astfel sunt mintea, cu care înţelege lucrurile, simţirea şi conştiinţa, cu care-şi dă seama de ceea ce este plăcut şi bun, sau neplăcut şi rău, şi voinţa, cu care aduce la îndeplinire gândurile şi dorinţele. Toate aceste puteri sufleteşti trebuesc cultivate, ca fiecare din ele să-şi îndeplinească regulat rolul şi să-şi atingă ţinta sa; mintea trebue îmbogăţită cu cunoştinţe de folos, simţirea şi conştiinţa trebuesc formate aşa fel ca ceea ce ele vor zice că e plăcut şi bun să fie într'adevăr aşa, iar voinţa ca să fie tare şi să facă numai binele.

Tot de datoriile către suflet ţine şi datoria de a-şi păstra fiecare cinstea sau bunul nume. Acesta nu se poate dobândi şi păstra mai bine decât atunci când omul îşi vede conştiincios de meseria sau îndeletnicirea sa.

194. Care sunt datoriile omului către trupul său?

Omul trebue să poarte grijă ca trupul să-i fie sănătos, căci fără sănătate vieaţa este numai un chin. Sănătatea se păstrează prin muncă cu rânduială, prin odihnă cu măsură, prin curăţenie şi prin cumpătare în mâncare, în băutură şi în petreceri.

Pentru întreţinerea în bună stare atât a trupului, cât şi a sufletului, omul are nevoie şi de avere. Orice om este dator să adune atâta avere cât să-şi întâm-

pine toate nevoile lui şi ale familiei şi dacă se poate, ca să ajute şi pe cei lipsiţi. Nu trebue însă să caute să îngrămădească prea multă avere, nici s'o adune pe căi necinstite, ci numai prin muncă cinstită şi dreaptă. Cu averea strânsă, omul nu trebue să fie sgârcit, nici risipitor, ci s'o întrebuinţeze cu cumpătare şi cu înţelepciune.

195. Cum trebue privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele şi către noi înşine?

Datoriile către Dumnezeu, către aproapele şi către noi înşine trebue privite ca urmare a unei legi morale sădite de însuşi Dumnezeu în inima omului şi nedespărţită de el. Această lege ne îndeamnă să facem numai ceea ce este bine şi să fugim de rău şi un glas tainic — glasul conştiinţei — ne spune ce este bine şi ce este rău şi ne adresează mulţumiri, dacă am lucrat bine şi dojană, dacă am lucrat rău. Astfel Dumnezeu a pus în noi înşine legea şi măsura binelui şi a răului.

DESPRE PĂCAT ŞI VIRTUTE.

196. Ce este păcatul şi de câte feluri este?

Păcatul este neîmplinirea poruncilor impuse de legea dumnezeiască sau călcarea voiei lui Dumnezeu. El se poate săvârşi nu numai cu fapta, ci şi cu cuvântul şi cu gândul. Orice vorbă uşuratică, orice dorinţă sau gând desordonat este păcat.

Păcatul este mai întâi de două feluri: *Păcatul originar sau strămoşesc,* adică acel cu care ne naştem fiecare, avându-l ca moştenire dela Adam şi dela Eva şi *păcatul actual sau personal,* pe care-l face

fiecare om. De păcatul strămoşesc ne curăţim numai prin sfântul botez, iar de păcatele actuale ne curăţim prin taina pocăinţei.

197. De câte feluri sunt păcatele actuale?

Păcatele actuale sunt la rândul lor iarăşi de două feluri: *Păcate de moarte şi păcate uşoare.* Se numeşte păcat de moarte călcarea cu ştiinţă şi voinţă a unui punct însemnat din legea dumnezeiască. Se zice „de moarte", pentrucă prin acest păcat se răpeşte sufletului harul dumnezeiesc, care este vieaţa lui şi i se pregăteşte moartea de veci, adică chinurile iadului.

Păcat uşor se chiamă călcarea legii lui Dumnezeu într'un punct mai puţin însemnat sau şi călcarea unui punct însemnat, dar dacă se face fără ştiinţă şi voinţă.

Păcatele de moarte sunt de trei feluri şi anume: păcate capitale, păcate împotriva Sfântului Duh şi păcate strigătoare la cer.

198. Care şi câte sunt păcatele capitale?

Păcatele capitale sau de căpetenie se numesc păcatele mari de moarte, din care nasc altele. Ele sunt următoarele şapte:

a) Mândria, adică preţuirea de sine peste măsură, nesocotirea lui Dumnezeu şi disprețul către aproapele. Din ea izvorăsc: ambiţiunea deşartă, nesupunerea faţă de cei mai mari, tratarea cu asprime a celor mai mici, invidia, sfada, ş. a.;

b) Iubirea de argint, adică iubirea peste măsură a bunurilor pământeşti şi străduinţa de a grămădi cât mai multe, fără a se gândi la cei care au nevoie de ajutor. Din ea pornesc: neîndurarea, minciuna,

furtul, camăta, mituirea, înșelătoria, împilarea celor săraci, trădarea, uciderea, ș. a.

c) Necurăția, adică gândirea, poftirea, vorbirea și săvârșirea de fapte rușinoase. Din ea nasc: lipsa de pietate, pofta de plăceri neiertate, vrăjmășia, duelul, sinuciderea, ș. a.;

d) Invidia sau pisma, adică părerea de rău de binele și fericirea aproapelui și părerea de bine de răul și de nenorocirea lui. Din ea iau naștere: ura, defăimarea, dorința de răzbunare, prigonirea, uciderea, ș. a.;

e) Lăcomia, adică îmbuibarea de mâncare și de băutură. Din ea izvorăsc: sgârcenia, risipa, nedreptatea, silnicia, cearta, bătaia, omorul, desfrânarea, ș. a. m. d.

f) Mânia, adică supărarea cu ușurință pentru orice lucru și dorință de răzbunare. Din ea decurg: gâlceava, vrajba, ura, răzbunarea, omorul, ș. a.;

g) Trândăvia sau lenea, adică desgustul pentru muncă și neîmplinirea datoriei. Din ea izvorăsc: slăbirea voiei, moleșirea, sărăcia, înșelăciunea, minciuna, ura pe cel muncitor și avut, ș. a.

199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt:

a) Increderea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu, ceea ce face ca omul să păcătuiască necontenit cu gândul, că Dumnezeu îl va ierta, pentru că e bun;

b) Desnădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu, ceea ce face pe păcătos să nu se mai îndrepte, de teamă că Dumnezeu nu-l va ierta;

c) Impotrivirea la adevărul învederat, care se face de păcătos pentru ca să poată continua să păcătuiască;

d) Lepădarea de credința ortodoxă;

e) Pismuirea aproapelui pentru harul ce a primit dela Dumnezeu și

f) Neînvățarea din răutate a celor neștiutori despre lucrurile credinței.

200. Pentru ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt?

Se numesc păcate împotriva Duhului Sfânt, pentrucă prin ele omul respinge cu încăpățânare harul Sfântului Duh și-și închide inima cu totul față de el. Din această cauză cei care cad în aceste păcate se pierd de obiceiu pentru vecie și numai puțini din ei și cu foarte mare greutate se pot îndrepta.

201. Care sunt păcatele strigătoare la cer și de ce se numesc astfel?

Păcatele strigătoare la cer sunt:

a) uciderea cu voință;

b) sodomia;

c) asuprirea săracilor, a văduvelor și a orfanilor;

d) oprirea plății lucrătorilor și

e) defăimarea și nemulțumirea părinților.

Aceste păcate se zic strigătoare la cer, pentrucă sunt așa de grele că cer răzbunare dela Dumnezeu chiar în această viață împotriva celor care le săvârșesc.

202. Putem fi oare vinovați și de păcatele altora?

Ne putem face vinovați și de păcatele altora sau ne facem părtași la păcatele lor: dacă îndemnăm la păcat, dacă silim la păcat, dacă consimțim la păcat, dacă dăm prilej de păcat, dacă lăudăm păcatul, dacă nu mustrăm păcatul, dacă ajutăm la păcat și dacă luăm apărarea păcatului altora.

203. Este deajuns să ne ferim de păcat?

Nu este deajuns să ne ferim numai de păcat, ci trebue să ne silim a ne însuşi virtutea.

204. Ce este virtutea?

Stăruirea neîntreruptă în săvârşirea faptelor bune şi plăcute lui Dumnezeu se chiamă virtute.

205. De câte feluri sunt virtuţile creştineşti?

Virtuţile creştineşti sunt de două feluri: teologice, adică cele care au de obiect pe Dumnezeu şi sunt: credinţa, nădejdea şi dragostea — despre care s'a vorbit mai înainte — şi morale, adică cele care rânduesc purtarea noastră morală potrivită cu voinţa lui Dumnezeu.

206. Care sunt virtuţile morale de căpetenie?

Virtuţile morale de căpetenie sau cardinale sunt acestea: înţelepciunea, dreptatea, bărbăţia şi cumpătarea.

Înţelepciunea este chibzuirea de a ne purta astfel în vieaţă încât să nu supărăm pe Dumnezeu sau pe aproapele prin vreo faptă sau o vorbă a noastră.

Dreptatea este voinţa hotărîtă de a da fiecăruia ceea ce este al său.

Bărbăţia este însuşirea sufletului de a împlini datoriile cu statornicie şi a înfrunta cu curaj greutăţile şi primejdiile vieţii.

Cumpătarea este virtutea prin care ne stăpânim pe noi înşine şi punem frâu poftelor şi patimilor rele.

207. Mai sunt şi alte virtuţi însemnate afară de acestea?

Afară de aceste patru virtuţi de căpetenie mai sunt însemnate încă alte şapte virtuţi, care se opun celor şapte păcate de moarte. Acestea sunt: smerenia, dărnicia, curăţia, dragostea, cumpătarea, blândeţea şi sârguinţa.

208. Care sunt roadele virtuţii?

Virtutea face pe om plăcut lui Dumnezeu, mulţumit în vieaţa pământească şi fericit în vieaţa viitoare. Omul virtuos este creştin desăvârşit.

209. Este şi o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârşirea creştină?

Da, este calea sfaturilor evanghelice.

210. Ce sunt sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice sunt nişte îndemnuri pe care ni le-a dat Mântuitorul Hristos ca să le urmăm, dacă voim să ajungem mai repede la desăvârşirea creştinească. Ele sunt trei şi anume:

a) Sărăcia de bună voie, adică renunţarea voită la orice fel de avere materială;

b) curăţia neîntreruptă, adică renunţarea totală la plăcerile trupeşti şi

c) ascultarea necondiţionată de o căpetenie duhovnicească.

211. Cine trebue să păzească sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice trebue să fie păzite de călugări şi călugăriţe, căci călugăria este întemeiată toc-

mai pentru practicarea sfaturilor evanghelice. De asemeni trebue să fie păzite şi de oricine a făcut o făgăduială deosebită lui Dumnezeu pentru aceasta. Ceilalţi creştini sunt scutiţi de ţinerea lor.

212. **Putem ajunge şi în lume la desăvârşirea creştină?**

De sigur. Nu numai în mânăstire şi în singurătate şi nu numai prin împlinirea sfaturilor evanghelice poate ajunge cineva să fie creştin desăvârşit, ci şi în lume, dacă trăeşte potrivit voiei lui Dumnezeu, arătată în învăţătura sfintei noastre Biserici.







CUPRINSUL:

Pagina

Scrisoare 3

INTRODUCERE

1. Ce este omul şi care este rostul lui pe pământ? 5
2. Cine poate fi dar fericit? 6

I. CREDINŢA

3. Ce este credinţa creştină? 7
4. Unde se află descoperirea dumnezeiască? 8
5. Ce este Sf. Scriptură? 8
6. Ce este Sf. Tradiţiune? 8
7. Se poate adeveri că Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţiune sunt cuvântul lui Dumnezeu? 9
8. In ce chip trebue să primească creştinul Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţiune? 9
9. Este de trebuinţă credinţa pentru mântuire? 10
10. Cum trebue să fie credinţa mântuitoare? 11
11. Unde se cuprinde învăţătura credinţei creştine? 11
12. *Ce învăţătură cuprinde articolul I al Crezului?* 12
13. Ce este Dumnezeu şi ce trebue să ştim despre Dânsul? . . . 12
14. In ce chip cunoaştem pe Dumnezeu şi însuşirile sale? 13
15. Pentru ce Dumnezeu se numeşte „Tată"? 14
16. Ce înseamnă cuvintele: atotţiitorul, făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor? 15
17. Ce trebue să ştim despre facerea lumii? 15
18. Pentru ce Dumnezeu nu se numeşte numai făcătorul cerului şi al pământului, ci şi al văzutelor tuturor şi nevăzutelor? 16
19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută? 16
20. Cum a fost făcut omul? 17
21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire dela început? . . . 18
22. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor? 19
23. A pregătit Dumnezeu pe toţi oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului? 19
24. *Ce învăţăm din articolul 2?* 20
25. In care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit? . 20
26. De unde ştim că Iisus Hristos este într'adevăr Mântuitorul făgăduit? 20

Pagina

27. Ce anume s'a proorocit despre Mântuitorul? 21
28. Care sunt cele mai însemnate proorocii şi preînchipuiri despre Mântuitorul? 21
29. Pentru ce zicem că Iisus se numeşte prooroc, preot şi împărat? 23
30. In ce înţeles numim pe Iisus Hristos Domn? 23
31. Ce însemnează cuvintele: ,,Fiul lui Dumnezeu, unul-născut?" 23
32. Când s'a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl? . . 23
33. Ce însemnează cuvintele ,,Lumină din Lumină"? 24
34. Cine ne încredinţează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat? 24
35. *Ce se învaţă în articolul* 3? 25
36. Cum s'a făcut om Fiul lui Dumnezeu? 25
37. Care este numele şi cinstea ce se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos? 25
38. *Ce ne învaţă articolul* 4? 26
39. Ce trebue să credem despre patimile Domnului? 26
40. In ce chip ne mântuim prin patimile şi moartea Domnului? 27
41. Ce trebue să socotim despre sf. Cruce? 27
42. *Ce învăţăm din articolul* 5? 27
43. De unde ştim noi că Iisus a înviat cu adevărat? 27
44. La ce ne foloseşte învi rea lui Hristos? 28
45. *Ce învăţătură se cuprinde în articolul* 6? 28
46. Pentru ce s'a înălţat Iisus la cer? 28
47. Ce trebue să mai ştim despre înălţarea Domnului? 29
48. *Ce se învaţă în articolul* 7? 29
49. Cum se numeşte judecata aceasta dela sfârşitul lumii? . . . 29
50. De ce vor da oamenii seamă la judecata de apoi? 29
51. Cum se va face judecata de apoi? 30
52. Ce înţelegem prin Cer? 30
53. Ce înţelegem prin Iad? 30
54. Mai este vre-o altă judecată afară de cea de apoi sau obştească? 30
55. Pentru ce se mai ţine judecata de apoi, dacă omul este judecat îndată după moarte? 31
56. *Ce învăţătură se cuprinde în articolul* 8? 31
57. De unde ştim că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat? . . . 31
58. Pentru ce a treia persoană a Sf. Treimi se numeşte ,,Duh Sfânt" şi ,,Domn de viaţă făcător"? 32
59. Cum lucrează Sfântul Duh? 32
60. Cum trebue să înţelegem cuvintele ,,carele a grăit prin prooroci"? 32
61. *Ce ne învaţă articolul* 9? 33
62. Sunt toţi fii Bisericii deopotrivă? 33
63. Cum este cârmuită Biserica? 34
64. Pentru ce Biserica se numeşte: una, sfântă, sobornicească şi apostolească? 35
65. Care este adevărata Biserică creştină? 35
66. Ce cere Biserica dela noi? 36
67. Câte şi care sunt poruncile Bisericii? 36
68. *Despre ce ne învaţă articolul* 10? 37
69. Ce este sfânta taină? 37
70. Ce este harul? 37
71. Ce lucrări deosebim la o sf. taină? 37
72. Câte sf. taine are Biserica noastră? 37
73. Cine poate săvârşi sf. taine? 38

1. BOTEZUL — Pagina

74. Ce este Botezul? . . . 38
75. Când a aşezat Mântuitorul taina sf. botez? . . . 38
76. Ce se cere dela cel ce se botează? . . . 39
77. Ce însemnează diferitele ceremonii ce se săvârşesc la botez? . 39
78. Ce trebuie să mai ştim despre sf. botez? . . . 40

2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR

79. Ce este ungerea cu sf. mir? . . . 40
80. Pentru ce se dă ungerea cu sf. mir? . . . 40
81. Ce trebue să ştim despre sf. mir? . . . 41

3. POCĂINŢA

82. Ce este pocăinţa? . . . 41
83. Când a aşezat Mântuitorul această taină? . . . 42
84. Ce se cere dela cel care se pocăeşte? . . . 42
85. Ce este canonul? . . . 42

4. SFÂNTA IMPĂRTĂŞIRE

86. Ce este sf. împărtăşire? . . . 43
87. Când a aşezat Mântuitorul taina sfintei împărtăşiri? . . . 43
88. Când şi cum se prefac pâinea şi vinul în trupul şi sângele Domnului? . . . 44
89. Care sunt foloasele sf. împărtăşiri? . . . 45
90. Ce trebue să mai ştim despre sf. împărtăşire? . . . 45

5. NUNTA

91. Ce este nunta? . . . 46
92. Când a aşezat Domnul Hristos taina nunţii? . . . 46
93. Cari sunt datoriile ce curg din căsătorie? . . . 47
94. Oare toţi oamenii trebue să se căsătorească? . . . 47

6. PREOŢIA

95. Ce este preoţia? . . . 48
96. Când a aşezat Iisus Hristos taina preoţiei? . . . 48
97. Afară de preoţia ce se dă prin hirotonie mai este alta? . . . 49

7. MASLUL

98. Ce este maslul? . . . 50
99. De unde ştim, că această sfântă taină este aşezată de Mântuitorul? 50
100. Cum trebue primit sf. maslu? . . . 50

101. *Ce se învaţă în articolul* 11? . . . 51
102. Cum va învia omul, dacă e mort? . . . 51
103. Pentru ce mor toţi oamenii? . . . 51
104. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morţii? . . . 51
105. Care este starea sufletelor după moarte? . . . 52
106. Pentru ce trebue să învieze trupurile? . . . 52
107. Când va fi învierea trupurilor? . . . 53
108. Oare vor învia toţi morţii? . . . 53
109. *Ce se spune în articolul* 12? . . . 53

Pagina

110. Ce fel va fi viaţa de veci? 53
111. Care va fi soarta celor păcătoşi în viaţa viitoare? 54
112. Ce însemnează cuvântul Amin, dela sfârşitul Crezului? . . . 54

II. NĂDEJDEA

113. Ce este nădejdea? 55
114. In ce se cuprinde nădejdea creştină? 55
115. Ce este rugăciunea? 55
116. Pentru ce trebue să ne rugăm? 56
117. Cum trebue să ne rugăm? 56
118. Când trebue să ne rugăm? 56
119. Unde trebue să ne rugăm? 57
120. Care este cea mai potrivită rugăciune? 57

EXPLICAREA RUGĂCIUNII „TATĂL NOSTRU"

121. Câte părţi are rugăciunea domnească? 58
122. Care este chemarea? 58
123. Pentru ce numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru"? 58
124. De ce zicem „Carele eşti în ceruri"? 58
125. Cererea întâia este: „Sfinţească-se numele tău" 59
126. A doua cerere este: „Vie împărăţia ta" 59
127. A treia cerere este: „Facă-se voia ta, precum în cer aşa şi pe pământ?" 59
128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu? 60
129. A patra cerere este: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi" 60
130. De ce cerem numai „pâine" şi nu cerem şi celelalte lucruri de care avem trebuinţă? 60
131. Oare numai pentru o zi trebue să cerem cele trebuitoare sufletului şi trupului? 61
132. A cincia cerere este: „Şi ne iartă greşalele noastre, precum şi noi iertăm celor ce ne greşesc nouă" 61
133. A şasea cerere este: „Şi nu ne duce în ispită" 62
134. De unde vin ispitele, pentru ce vin şi cum le înlăturăm? . . 62
135. A şaptea cerere este: „Ci ne izbăveşte de cel rău" 63
136. Care este încheierea? 63

FERICIRILE

137. Câte fericiri sunt? 64
138. Intâia fericire este: „Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia cerurilor" 64
139. A doua fericire este: „Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia" 64
140. A treia fericire este: „Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul" 65
141. A patra fericire este: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura" 65
142. A cincia fericire este: „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui" 66
143. A şasea fericire este: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" 67
144. A şaptea fericire este: „Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" 67

Pagina

145. A opta fericire este: „Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a acelora este împărăția cerurilor" 67
146. A noua fericire este: „Fericiți veți fi când vă vor ocărî și vă vor izgoni și, minținд, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina mea. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri" 68
147. Ce trebue să socotim îndeobște despre faptele pentru care se făgăduește fericirea? 68

III. DRAGOSTEA

148. Ce este dragostea? 69
149. Pe cine trebuie să iubim? 69
150. Pentru ce trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate? 69
151. In ce chip își arată omul dragostea către Dumnezeu? . . . 70
152. Care sunt poruncile dumnezeești cele mai însemnate? 70

EXPLICAREA CELOR ZECE PORUNCI

153. Cum se împart cele 10 porunci? 70
154. *Cea dintâi din porunci este pe scurt aceasta*: „Eu sunt Dumnezeul tău. Să nu ai alți dumnezei afară de mine" 70
155. Ce poruncește Dumnezeu în această poruncă 70
156. In câte feluri putem să cinstim pe Dumnezeu? 71
157. Cum se păcătuiește împotriva credinței în Dumnezeu? . . . 71
158. Cine păcătuiește împotriva nădejdii în Dumnezeu? 71
159. Cine păcătuește împotriva dragostei către Dumnezeu? . . . 72
160. Se cade oare a ne închina îngerilor și sfinților? 72
161. *A doua poruncă este*: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănare vreunui lucru ce este în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să serveşti lor". 72
162. Ce ne învață această poruncă? 72
163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă? 73
164. *Porunca a treia este*: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert" 74
165. Ce învață această poruncă? 74
166. Jurământul este dar oprit cu desăvârșire? 74
167. *A patra poruncă este*: „Adu-ți aminte de ziua a șaptea, ca s'o sfințești. Șase zile lucrează și sfârșește-ți lucru, iar în ziua a șaptea să nu faci nici un lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici vita ta, etc., căci este ziua de odihnă a Domnului" 75
168. Ce ne învață această poruncă? 75
169. Cum trebue să ținem zilele de Sărbătoare? 75
170. *A cincia poruncă este*: „Cinstește pe tatăl și pe mama ta, să-ți fie bine și să trăești ani mulți și fericiți pe pământ" 76
171. Ce cuprinde această poruncă? 76
172. Cum își arată copiii respectul și iubirea de părinți? 76
173. Pe cine mai trebuie să respectăm și să iubim ca pe părinți? 76
174. Au și părinții datorii către copiii lor? 77
175. *A șasea poruncă este*: „Să nu ucizi" 77
176. Ce oprește această poruncă? 77
177. Este un singur fel de ucidere? 77
178. Este mare păcat uciderea? 78
179. *A șaptea poruncă este*: „Să nu fii desfrânat" 78

VERIFICAT 2017

Pagina

180. Ce se opreşte în această poruncă? 78
181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării? 78
182. Este mare păcat desfrânarea? 79
183. *A opta poruncă este*: „Să nu furi" 79
184. Ce se opreşte în această poruncă? 79
185. Ce învăţătură tragem din această poruncă? 80
186. *A noua poruncă este*: „Să nu mărturiseşti mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău" 80
187. Ce se opreşte în această poruncă? 80
188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna? 80
189. *A zecea poruncă este*: „Să nu pofteşti femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici ţarina lui... nici nimic al lui" 81
190. Ce se opreşte în această poruncă? 81
191. Are omul şi datorii către sine? 81
192. Cum se împart datoriile omului către sine însuşi? 82
193. Care sunt datoriile omului către sufletul său? 82
194. Care sunt datoriile omului către trupul său? 82
195. Cum trebue privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele şi către noi înşine? 83

DESPRE PĂCAT ŞI VIRTUTE

196. Ce este păcatul şi de câte feluri este? 83
197. De câte feluri sunt păcatele actuale? 84
198. Care şi câte sunt păcatele capitale? 84
199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt? 85
200. Pentru ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt? 86
201. Care sunt păcatele strigătoare la cer şi de ce se numesc astfel? 86
202. Putem fi oare vinovaţi şi de păcatele altora? 86
203. Este deajuns să ne ferim de păcat? 87
204. Ce este virtutea? 87
205. De câte feluri sunt virtuţile creştineşti? 87
206. Care sunt virtuţile morale de căpetenie? 87
207. Mai sunt şi alte virtuţi însemnate afară de acestea? 88
208. Care sunt roadele virtuţii? 88
209. Este şi o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârşirea creştină? 88
210. Ce sunt sfaturile evanghelice? 88
211. Cine trebue să păzească sfaturile evanghelice? 88
212. Putem ajunge şi în lume la desăvârşirea creştină? 89

VERIFICAT 1987
VERIFICAT 2007
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ